

Міністерство освіти та науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет філології
Кафедра романо-германської філології та перекладу з німецької мови

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**Особливості перекладу суспільно-політичних реалій з німецької
українською мовою (на матеріалі статей *die Zeit*)**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Студентки VI курсу 645 групи
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.043 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – німецька

Керівник: к. філол. н., доцент

Гончаренко Людмила Олексіївна

Рецензент: к. філол. н., доцент

Мукатаєва Ярослава Василівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Миколаїв – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ РЕАЛІЇ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ.....	7
1.1. Загальна характеристика реалій як лінгвістичного явища.....	7
1.2. Суспільно-політичні реалії у сучасному перекладознавстві: сутність поняття та класифікації.....	13
1.3. Публіцистичний дискурс як сфера функціонування суспільно-політичних реалій.....	16
1.4. Суспільно-політичний переклад як самостійний вид перекладу.....	21
1.5. Специфіка відтворення реалій українською мовою при перекладі публіцистичних текстів.....	27
РОЗДІЛ II. ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ ГАЗЕТИ «DIE ZEIT».....	35
2.1. Структурно-стилістичний потенціал суспільно-політичних реалій.....	35
2.2. Класифікація реалій в текстах оригіналу та перекладу.....	38
2.3. Функціональні особливості реалій в текстах оригіналу та перекладу.....	49
РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ГАЗЕТИ «DIE ZEIT».....	55
3.1. Визначення труднощів та способів перекладу суспільно-політичних реалій.....	55
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Відіграючи важливу роль у житті суспільства, політична сфера здавна привертає до себе увагу представників різних суспільних наук: економічної теорії, права, соціології, психології, а також лінгвістики. Зокрема, вона цікавить лінгвістів-перекладачів.

У сучасному світі переклад суспільно-політичних текстів набуває особливого значення, тому що є засобом пропаганди і зняряддям політичної боротьби. Оскільки суспільно-політичний текст містить у собі не тільки інформацію про певні події чи проблеми, а й створює агітаційно-пропагандистський вплив на читача, він має бути зрозумілим не тільки спеціалістам, а й широкому колу людей. До спеціальної лексики та термінології, що зустрічається в таких текстах, відносяться слова зі сфери політичної номенклатури, економіки та міжнародних відносин.

Такі слова виступають реаліями внутрішньополітичного, економічного та культурного життя країни. Через відсутність еквівалентів у мові перекладу, які могли б відобразити певний об'єкт або предмет, передати його колорит, національне та історичне забарвлення, з'являються певні труднощі при перекладі реалій.

Саме тому, актуальність теми дослідження обумовлена тим, що переклад суспільно-політичних матеріалів набуває великого значення нині через те, що розширюються зовнішньополітичні та економічні зв'язки між державами, зростає кількість засобів масової інформації, кількість контактів із зарубіжними партнерами. Вивчення особливостей та способів перекладу суспільно-політичних реалій є актуальним для перекладознавства, оскільки суспільно-політичні реалії є пластом лексики, що охоплює назви і поняття суспільно-політичного життя суспільства і тісно переплітається з іншими сферами життєдіяльності.

Саме ця особливість дозволяє віднести суспільно-політичні реалії до розряду мовних одиниць, що важко перекладаються, змушуючи перекладача приймати самостійне, оригінальне рішення.

Мета дипломної роботи полягає у виявленні проблем перекладу суспільно-політичного тексту, визначення труднощів, що виникають при перекладі суспільно-політичних реалій, опис, аналіз особливостей та способів перекладу суспільно політичних реалій у публіцистичному дискурсі на матеріалі статей газети die Zeit.

Реалізація даної мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- Розглянути характеристику реалій як лінгвістичного явища;
- проаналізувати публіцистичний дискурс як сферу функціонування суспільно-політичних реалій;
- дослідити публіцистичний дискурс як сферу функціонування суспільно-політичних реалій;
- розкрити структурно-стилістичний потенціал суспільно-політичних реалій на прикладі «Die Zeit»;
- охарактеризувати функціональні особливості реалій в текстах оригіналу та перекладу на прикладі Інтернет видання «Die Zeit»

Об'єктом дослідження є суспільно-політичні реалії статей Інтернет видання «Die Zeit»

Предметом дослідження є способи передачі суспільно-політичних реалій у публіцистичному дискурсі при перекладі з німецької на українську мову.

Методологія дослідження базується на сукупності загальнонаукових та історичних підходів і методів наукового пізнання в їх взаємозв'язку. Предмет і завдання кваліфікаційної роботи визначили вибір проблемно-тематичного методу вивчення обраної теми.

Метод класифікації дозволив згрупувати реалії, наявні в публіцистичних текстах за предметним поділом. Порівняльний метод було застосовано при

проведенні перекладацького аналізу способів та засобів перекладу, що використовує перекладач для відтворення реалій у тексті перекладу.

Під час аналізу матеріалу статей «die Zeit» був застосований описовий метод. Крім того, завдяки використанню описового методу вдалося проаналізувати та пропрацювати перекладацькі трансформації. Метод кореляції мовних та позамовних явищ дозволяє прослідкувати особливості перекладознавства. При вивченні історіографії проблеми та укладання загального списку літератури використовувався біографічний метод.

Зазначені підходи, принципи і методи наукового пізнання дозволяють ґрунтовно проаналізувати статті та наукові розвідки з даної теми, систематизувати та узагальнити дані для відображення об'єктивного, неупередженого погляду на проблему висвітлення особливостей перекладу суспільно-політичних реалій з німецької українською мовою (на матеріалі статей «die Zeit»).

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні та вирішенні проблем перекладу суспільно-політичних реалій, а також у комплексному описі можливих способів їх перекладу у публіцистичному дискурсі. У роботі надано теоретичний огляд та практичне застосування перекладу суспільно-політичних реалій з німецької мови на українську.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що зібраний і проаналізований матеріал може бути використаний у курсі теорії та практики перекладу, лінгокраїнознавства та лінгвокультурології. А також при розробці теоретичних та практичних курсів з суспільно-політичного перекладу, спецкурсів та спецсемінірів у вузах, у перекладацькій діяльності,

Історіографічна база дослідження представлена працями лінгвістів та науковців, що займалися питаннями дослідження перекладацьких трансформацій. До таких досліджень можна віднести роботи авторів велику увагу питанню перекладацьких трансформацій приділяється в роботах В. Н. Комісарова, Т. А. Казакової, Л. К. Латишева, А. В. Федорова, А. Попович, І. С. Алексєєвої, і ін.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні положення проведеного наукового дослідження «Особливості перекладу суспільно-політичних реалій (на матеріалі статей газети die Zeit) викладено у матеріалах XXIV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Могилянські читання – 2021: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти».

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Вона складається зі вступу, трьох розділів, що поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних джерел (75 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи становить 84 сторінки, з них основного тексту – 76 сторінок.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ РЕАЛІЇ У СУЧАСНОМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1. Загальна характеристика реалій як лінгвістичного явища

Проблеми міжкультурного спілкування та національно-специфічних компонентів мов різних народів стали об'єктом широкого обговорення в сучасній науці. Усе це дало змогу розглядати мову як феномен культури, а лексику – як засіб передачі національно-культурної інформації.

Одним з головних об'єктів мовознавчих досліджень в останні десятиліття стали «слова-реалії» – «національно-специфічні одиниці, які становлять частину безеквівалентної лексики, мають етнічне забарвлення, позначають специфічні для культури певного народу явища і предмети та не мають відповідників у мовах інших народів» [13, с. 2].

Сьогодні слова-реалії є об'єктом дослідження не лише мовознавців, а лінгвокультурологів, лінгвокраїнознавців та лінгводидактиків. У лінгвокультурології такі слова вивчають у зіставленні з іншою мовою, лінгвокраїнознавство часто переносить їх розгляд зі сфери мовознавства в галузь історії, географії, фольклору, міфології тощо, а лінгводидактики розглядають дослідження цих слів як ефективний засіб у методиці навчання іноземних мов.

Саме слово «реалія» походить від латинського прикметника середнього роду множини *realis, -e, realia* - «речовий», «дійсний», яке перетворилося під впливом аналогічних лексичних категорій на іменник жіночого роду. Цим словом позначають матеріально існуючий чи існуючий предмет, нерідко пов'язуючи його за змістом із поняттям «життя»; Наприклад, «реалії європейського життя».

Відповідно до словниковим визначенням, реалія є «будь-який предмет матеріальної культури», «в класичній граматиці різноманітні чинники... такі як державний устрій даної країни, історія та культура даного народу, мовні

контакти носіїв даної мови тощо з точки зору їх відображення в даній мові», «предмети матеріальної культури, що служать основою номінативного значення слова»

Слова-реалії є у мові кожного народу, оскільки вони «зумовлені суспільною необхідністю, позамовними чинниками», адже саме вони є носіями того національно-специфічного колориту в мові, яким і відрізняється один етнос від іншого. Відомо, що мови мають як багато спільного, так і багато індивідуального. І якщо спільними мови є за своїми основними, базовими властивостями, то індивідуальне виражається вже через зовнішні вияви.

Це є «результатом відображення різних властивостей світу в світових мовах. Свідомість людини відображає ці властивості у вигляді цілісного психологічного образу, або картини світу, закріплюючи цей образ у мовних формах» [1, с. 6].

Видатний український перекладач О. Кундзіч першим застосував термін «реалія» у 1954 році в праці «Перекладацька мисль і перекладацький недомисел». Він показав, що реалії мають власні структурні особливості і поділяються на реалії у формі простого слова та у формі простого слова, у формі похідного слова, у формі складного слова, у формі аббревіатури, стійкого словосполучення та речення.

Згідно з визначенням О. С. Ахманової, реалії – це «в класичній граматиці різноманітні фактори, що визначаються зовнішньою лінгвістикою, такі як державний устрій країни, історія та культура даного народу, мовні контакти носіїв даної мови і т.п. з точки зору їх відображення в даній мові» [1, с. 381].

Термін «реалія» А. Федоров вжив, щоб позначити не лексему, а національно-специфічний об'єкт. У своїх подальших розвідках вчений залишився вірним такому розумінню терміну «реалія».

Багато вчених давали визначення реалії, але, на нашу думку, найповнішою і зрозумілою є дефініція болгарських дослідників С. Влахова та С. Флоріна: «Реалії – це слова і словосполучення народної мови, які відображають найменування предметів, понять, явищ, характерних для

географічного середовища, культури, матеріального побуту, або суспільно-історичних особливостей народу, нації, країни, племені, і які, таким чином, постають носіями національного, місцевого або історичного колориту; точних відповідностей на інших мовах такі слова не мають, а отже, не можуть бути перекладені «на загальних підставах», тому що вимагають особливого підходу» [63, с. 438].

У книзі С. Влахова та С. Флоріна «Непереводимое в переводе» вперше викладена цілісна концепція реалії як національно забарвленої одиниці мови, специфіка якої проявляється у перекладі.

Відмінною особливістю реалій є і те, що у представників даної культури і носіїв цієї мови з ними зв'язуються певні фонові знання і асоціації, які на певному етапі міжнаціональних та міжмовних контактів відсутні у представників інших культур, які розмовляють іншими мовами [4]. Переклад реалій має на меті передачу їх особливого колориту, включаючи і їх унікальність.

Важливою рисою реалій, на думку Г. В. Чернова, є їхня загальноживаність, популярність, «знайомість» усім чи більшості носіїв вихідної мови та, на думку В. П. Беркова, навпаки, «відчуженість» носіям мови перекладу.

Більшість з реалій можуть представляти собою і відхід від літературної норми. Вони можуть опинитися в числі слів обмеженого вживання (зокрема діалектизмів); порівняно деякі реалії належать до елементів зниженого стилю – просторіччя і жаргонної лексики.

Реалії також можуть потрапити до складу так званих «іншомовних вкраплень» (слова та висловлювання, які автор оригіналу дає іншою, не своєю, мовою в їх споконвічному написанні чи транслітерації, тобто без будь-яких морфологічних змін), які перекладач, у свою чергу, переносить також в іншомовному написанні чи транслітерації.

З-поміж іншої лексики в мові слова-реалії вирізняються нюансами значень, які часто пов'язують із національним колоритом мови, у якій вони

виникли. Саме колорит робить із нейтральної, «незабарвленої» лексичної одиниці реалію [68, с. 105].

У свідомості носіїв певної культури і мови з тією чи іншою реалією завжди пов'язані певні уявлення, знання та асоціації, які зазвичай відсутні у носіїв мови-сприймача.

З огляду на те, що на сучасному етапі розвитку мовознавства існує велика кількість визначень поняття «реалія», логічним є існування багатьох різновекторних класифікацій реалій, які розрізняються не тільки номінально, але і за факторами поділу мовних одиниць.

Говорячи про форму реалій, слід згадати також їх фонетичному і графічному образі. Рішення питання про форму запозичення реалії залежить від того, чи фігурує вона у словниках мови перекладу. Словникові реалії входять до лексичного складу мови перекладу і, отже, мають певну форму, офіційно зафіксовану правилами фонетики та орфографії цієї мови.

Отже, транскрибуючи реалію, перекладач повинен насамперед звертатися до словників. Вводячи в текст нову, незнайому читачеві реалію, перекладачеві слід подбати про те, щоб у читача не залишилося в пам'яті спотворене іноземне слово, і хоча б при початковому його вживанні відзначити ударну голосну.

Щодо питання про запозичення реалій, слід зазначити, що думка про те, що реалії представляють собою обов'язкове запозичення, певною мірою суперечливо, адже запозичення вже є елементами лексики цієї мови; отже, слово, одноразово запроваджене текст перекладу, можна назвати запозиченням лише умовно.

З іншого боку, реалія може втратити свій статус і перетворитися на запозичене слово, якщо приживеться в такій мові, що буде включена в словники.

Більш струнку визначення поняття «реалія» перешкоджають і помітні розбіжності в термінології. Відомий поет-перекладач Л. Пеньков, наприклад, фактично прирівнював реалії до поняття «безеквівалентна лексика» у

трактуванні Є. М. Верещагіна та В. Г. Костомарова; А. А. Реформатський називав реалії варваризмами («іншомовні слова, придатні для колористичного використання при описі чужих реалій та звичаїв»)

Класифікація реалій представлена в роботах таких вчених, як А. Супрун, Б. Репін, А. Реформатський, В. Уваров, В. Крупнов, В. Виноградов, С. Влахов та С. Флорін. Вважаємо доцільним більш детально дослідити класифікацію, запропоновану В. Виноградовим, адже вона найбільш повно відображує специфіку художнього світу у фантазійній літературі.

Згідно з даною класифікацією, реалії можна поділити наступним чином:

- Лексика, що позначає побутові реалії – житло, майно, одяг, їжа, напої, види праці та заняття, грошові знаки, одиниці міри, музичні інструменти, народні танці та пісні, виконавці, народні свята, ігри, звернення.
- Лексика, що позначає етнографічні і міфологічні реалії – етнічні і соціальні спільноти та їх представники, божества, казкові істоти, легендарні місця.
- Лексика, що відображає реалії світу природи – назви тварин та рослин, ландшафт та пейзаж.
- Лексика, яка містить в собі реалії державно-адміністративного устрою і суспільного життя (актуальні і історичні) – адміністративні одиниці і державні інститути, громадські організації, партії та їх учасники, промислові та аграрні підприємства, торговельні заклади, основні військові і поліцейські підрозділи і чини, цивільні посади та професії, титули і звання.
- Лексика, яка позначає ономастичні реалії – антропоніми, топоніми, імена літературних героїв, назви компаній, музеїв, театрів, ресторанів, магазинів, пляжів, аеропортів тощо.
- Лексика, що відображає асоціативні реалії – вегетативні символи, анімалістичні, символіка кольору, фольклорні, історичні та літературнокнижкові алюзії [43, с. 15-22]. У них містяться натяки

на спосіб життя, поведінку, риси характеру, історичних, фольклорних і літературних героїв, на історичні події, на міфи, перекази тощо.

Натомість класифікація реалій за Є.Д. Томахіним базується на об'єднанні реалій за тематично-смісловим принципом. Таким чином, для того щоб класифікувати реалії-американізми Є. Д. Томахін спирався на екстралінгвістичні фактори – тематичні асоціації, так як основним критерієм їх виділення є семантичний фактор, що виявляється в зіставленні з лексико-семантичної системи іншої мови.

Доцільність такого групування можна пояснити тим, що група слів, об'єднаних за тематичним принципом, виступає як елемент лексикосемантичної системи мови в цілому, а національно-культурні особливості реалій можуть бути виявлені тільки в зіставленні з іншими одиницями цієї системи всередині цієї мови і аналогічною системою іншої мови [43, с. 38].

Класифікація реалій за Є. Д. Томахіним включає:

1) Реалії побуту. а) Житла. Одяг. б) Їжа. Напої. в) Побутові заклади. г) Реалії транспорту. г) Засоби зв'язку. д) Відпочинок. е) Традиції. Свята. є) Міри. Гроші ж) Побутова поведінка. з). Жести. и) Забобони. і) Мовленнєвий етикет. і) Привітання. Прощання. й) Знайомства. к) Запрошення. л) Прохання. м) Погодження. Відмова. н) Відмова. о) Тости. п) Компліменти. р) Подяка.

2) Географічні: а) Класифікація географічних реалій. б) Флора. в) Фауна. г) Природні ресурси. г) Культурні рослини.

3) Суспільно-політичні: а) Державні символи і символи штатів. б) Реалії пов'язані з конституцією США. в) Реалії законодавчої влади. г) Президент і апарат Білого дому. г) Виконавчі відомства. д) Державні службовці. е) Агентства. є) Судова система. ж) Штати і місцеве самоврядування з) Вибори. и) Політичні партії і громадські організації.

4) Реалії системи освіти, релігії, культури. а) Система освіти. б) Релігії. в) Література. г) Театр і кіно. г) Засоби масової інформації д) Художнє мистецтво. е) Музика [3].

Враховуючи результати здійсненого аналізу, можна стверджувати, що наразі не існує уніфікованого та універсального підходу до розуміння поняття «реалія».

Таким чином, реаліями є лише окремі іншомовні вкраплення. Зрештою, встановлення розмежувального критерію між реаліями та іншомовними вкрапленнями залежить в основному від того, який зміст автор вкладає у ці поняття.

Поняття «картина світу» фундаментально передає взаємозв'язок людини і світу. Формування картини світу є неможливим без мови, оскільки мова – знаряддя пізнання, за допомогою якого фіксуються і передаються від покоління до покоління результати пізнавальної діяльності людини.

Мова – це носій соціальної пам'яті людства, суми всіх його знань. Поняття «мовна картина світу» корелює з поняттям «мовна свідомість», яке розуміють як «особливості культури і суспільного життя даного людського колективу, що визначають його психологічну своєрідність і відображаються у специфічних рисах даної мови» [4, с. 20].

Як лінгвістичне явище слова-реалії належать до категорії безеквівалентної лексики. Безеквівалентну лексику вважають неперекладною, оскільки вона називає поняття, які не існують в іншій мові та культурі – на відміну від еквівалентної лексики, зміст якої на рівні лексичного поняття і лексичного фону збігається з лексичним фоном рідної мови.

Дуже часто реаліями можуть вважатися фразеологічні звороти, тобто стійкі словосполучення всіх типів, в тому ж числі ідіоми, прислів'я та приказки, багато з яких мають характерне національне або історичне забарвлення.

1.2. Суспільно-політичні реалії у сучасному перекладознавстві: сутність поняття та класифікації

Суспільно-політична лексика у сучасному світі досить швидко примножується та збагачується новими словами та виразами. Вони включають

різноманітні авторські слова, що виникають досить стихійно та ментально приживаються у суспільно-політичному дискурсі, публіцистиці чи побутовому мовленні.

Соціально-політична мова – це досить складна та динамічна система. Вона постійно рухається та розвивається. Суспільно-політична лексика з’являється у процесі політичної комунікації з метою розповсюдження конкретних ідей та впливу на думку соціуму. Тож можна говорити, що суспільно-політична мова є дзеркалом політичної реальності, яка вносить свої корективи в мову та впливає на її створення та зміни.

Реалії грають значущу роль у процесі міжкультурної комунікації. Суспільно-політичні реалії є частиною національно-маркованої лексики. Вони несуть в собі інформації про факти та викликають певні асоціації у реципієнта, містять лінгвокультурні та країнознавчі знання що відносяться до суспільного, політичного та культурного життя країни, її державного устрою та історії її народу.

Варто зазначити, що в науковій лінгвістичній літературі не існує єдиної загальноприйнятої класифікації суспільно-політичних реалій. До них відносять ті, що позначають адміністративно-територіальний устрій тієї чи іншої країни, її населені пункти та їхні частини, органи та носіїв влади, політичні організації, політичні та соціальні рухи, політичних діячів, звання, ступені, титули, звертання, стани, касти [23, с. 107].

Основними видами суспільно-політичних реалій також вважаються:

- назви політичних партій, блоків, громадських організацій;
- одиниці позначення особливостей державного устрою;
- назви міст, областей, обласних центрів;
- назви суспільно-політичних рухів, подій, їхніх учасників тощо [4, с. 132].

Натомість К.В. Руденко поділяє реалії на суспільно-політичні реалії (адміністративний устрій, органи влади, державні символи, військову справу); ономастичні реалії (антропоніми та їх різновиди, топоніми та їх різновиди) та

етнографічні реалії (їжа, напої, звичаї, традиції, свята, одяг, гроші, міри ваги та довжини) [3].

Політична сфера – одне з найважливіших сфер життя. Засоби масової інформації висвітлюють проблеми внутрішньої, зовнішньої чи міжнародної політики, є основним джерелом політичної інформації для більшості населення країни та формує політичну свідомість. Граючи істотну роль життя соціуму, політична сфера привертає увагу представників багатьох наук, зокрема і лінгвістів-перекладачів.

Обсяг видаваних щорічно суспільно-політичних текстів (статей, думок, інтерв'ю, критичних, сатиричних матеріалів, оглядової, аналітичної, статистичної інформації), орієнтованих іншомовних читачів, досить великий і, зі зростанням міжнародних зв'язків, продовжує збільшуватися. Від перекладача залежить достовірність та точність інформації, яку отримують читачі.

У сучасних умовах переклад суспільно-політичних текстів набуває великого значення, виступаючи як засіб пропаганди та знаряддя ідеологічної боротьби. У зв'язку з тим, що політика – це та сфера діяльності, де особливо виразно виявляються базові інтереси соціуму, найбільш активна мовна динаміка, що відображається у появі численних неологізмів, що мають як соціальну, так і власне лінгвістичну обумовленість, перекладач повинен мати уявлення про особливості перекладу різних пластів лексики.

Аналіз даної лексики показує, що її частина може бути класифікована як безеквівалентна, т.к. національно-культурний зміст у цих словах становить ядро їх значення, і вони позначають поняття, що не мають аналогів у російській політичній дійсності. Виникнення труднощів під час перекладу подібної лексики у суспільно-політичних текстах може бути обумовлено низкою причин.

В одних випадках це пов'язано з різницею відповідних культур. В інших випадках наявність реалії в мові пояснюється не так відсутністю відповідного денотату, скільки різними уявленнями про один і той же предмет або явище реальної дійсності. Знання та розуміння суспільно-політичних реалій

перекладачем має велике значення, т.к. слова-реалії несуть соціокультурну фонову інформацію, важливу розуміння загального сенсу тексту, зокрема імпліцитного, оскільки пов'язані з певними асоціаціями для носіїв мови.

1.3. Публіцистичний дискурс як сфера функціонування суспільно-політичних реалій

Українська енциклопедія визначає публіцистичний стиль у двох аспектах. По-перше, це – один із функціональних стилів літературної мови, що використовується у сфері масової інформації. По-друге, це – емоційно забарвлена, піднесена мова з ознаками вольової оцінності.⁸ Як мова преси це мова періодичних, видань, які розповідають про події внутрішнього та зовнішнього життя регіону, країни.

У мові преси продукуються певні соціальні та мовні стереотипи. Існують мовні кліше як специфічні форми швидкої подачі й сприймання інформації. Інформативна функція публіцистичного стилю зумовлює використання різноманітних жанрів у газеті, журналі (інформація, кореспонденція, стаття, інтерв'ю, репортаж, нарис, огляд і под.). Інформаційна орієнтація публіцистичного дискурсу пов'язана з документальністю, об'єктивністю, актуальним викладом інформації, офіційністю, логічністю та аргументативністю.

Публіцистичний дискурс виділяють у самостійний тип у багатьох роботах за типологією дискурсу. Л.Л. Черепанова наголошує на соціальній значущості сфери, яку представляє публіцистичний дискурс:

- інформування громадськості про соціально значущі проблеми та актуальні події (про етнічні конфлікти, тероризм, економічну кризу, інфляції тощо);
- формування соціальної оцінки дійсності (як позитивної так і негативної);

– маніпулювання громадською думкою, нав'язування суспільству певних ідеологічних установок.

Як справедливо зауважує Н.В. Бізюков, публіцистичний дискурс «стає інформативно-маніпулятивним». Функція повідомлення передбачає вживання книжкової лексики поруч із загальноповсякденною, міжстильовою. Це пов'язано з тим, що «головний інтерес публіцистики – суспільно-політичні проблеми». Дослідники вказують на великий відсоток власних назв, чисел, велику кількість дат, абстрактних слів, оцінної та експресивної лексики, військової лексики, міжнародних слів та схильність до інновацій в англійському публіцистичному тексті.

Як правило, весь словник літературної мови відкритий для публіцистичного дискурсу, пов'язано це з тим, що у ньому висвітлюються різноманітні сфери громадської діяльності. Природно, що різноманітність сфер діяльності суспільства, яке відображається в даному типі дискурсу, «викликає появу самої різноманітної термінології: наукової, спортивної, політичної, мистецтвознавчої, технічної та ін. Але з погляду стилістичної цей словник однорідний».

Головним критерієм вживання, відбору мовних засобів є їхня загальнодоступність. З метою впливу та формування необхідного образу реальної насправді журналісти використовують оцінні засоби вираження, які наділені соціальною оцінкою, позитивною чи найчастіше негативною.

Організація публіцистичного тексту зумовлена особливостями стилю. Оскільки основним його призначенням є інформувати, висловлювати певну громадянську позицію, переконати людей в її істинності, а деколи й сформулювати думку, то для цього журналісти мобілізують усі ресурси мови. При чому вибір мовних засобів зумовлений їх соціально-оцінними характеристиками і можливостями ефективного, цілеспрямованого впливу на масову аудиторію[19, с. 89].

Це часто досягається шляхом поєднання логічності викладу з емоційним забарвленням, що є визначальною рисою текстів публіцистики. Тексти ЗМІ

становлять особливу сферу для функціонування мови, в якій відбуваються процеси, що не тільки відбивають мовленнєву ситуацію взагалі, а й впливають на структуру мовної системи.

Внаслідок цього мова використовується як засіб впливу, що має загальні системні та специфічні текстові характеристики. Поєднання цих характеристик зумовлює виконання мовою газет пізнавальної, інформативної та інших функцій.

Типовими показниками прагматичної спрямованості публіцистичних текстів є лексичні маркери, серед яких вирізняються узуальні й оказіональні лексичні та фразеологічні одиниці, прислів'я, приказки. Лексичні та фразеологічні одиниці виконують експресивну й інформаційну функції у мовленні. Вони покликані пожвавити виклад, зацікавити читача, надати матеріалу емоційного заряду. Оцінка та відбір номінативних одиниць відбувається за принципом комунікативної релевантності, а широке використання порівнянь і метафор зумовлено прагматичною настановою публіцистичного стилю.

Слід також враховувати, що публіцистичний дискурс – це інформаційний, функціональний стиль масової комунікації в газеті, засіб інформації і засіб переконання. Газета розрахована на масову і при тому дуже неоднорідну аудиторію.

Логічно слід, що публіцистичний дискурс передбачає наявність автора та одержувача. Повідомлення, що міститься в публіцистичному дискурсі, надіслано велику кількість адресатів, завдяки чому «формує в громадській свідомості політичну, мовну, наївну картину світу».

Серед одиниць публіцистичного дискурсу С.А. Хахалова виділяє: «звуки, склади, фонетичні слова, синтагми, фрази; морфеми, слова, словосполучення, предикативні одиниці, речення, надфразові єдності, абзаци; різні соціально-інтерактивні одиниці, такі як дія, хід, обмін, стратегія, трансакція, епізод, ціла комунікативна дія; фігури та стежки».

Головна одиниця публіцистичного дискурсу – публіцистичний текст, у ньому відображаються актуальні події, що відбуваються у всіх сферах життєдіяльності суспільства.

Серед основних стильових особливостей публіцистичного дискурсу слід виділити наступні: логічність, достовірність, експресивність та образність, загальнодоступність, призовність, обґрунтованість, рекламність, «діалогічність та стилістичний динамізм», прагнення до новизни, практична відсутність табуованих тем.

«Теми публіцистичного дискурсу – політика, економіка, наука, є перетином семантичних сфер, що належать висловлюванням різних учасників спілкування». Виходячи з аналізу іноземних газет, можна вважати, що для розширення тематики подій, що висвітлюються, до публіцистичного дискурсу слід зарахувати теми: політика, економіка, наука, культура, світ, суспільство.

Сучасний публіцистичний дискурс характеризується рядом кардинальних змін. Для створення образності та виразності журналісти використовують нелітературні пласти лексики та фразеології, для побудови публіцистичних текстів застосовуються «нелітературні» методи і прийоми, тобто відзначаються проблеми «текстових аномалій» та «оралізації»

Засоби масової інформації – це не просто провідник необхідної інформації, але й агент соціалізації суспільства, розповсюджувач соціальних норм і стереотипів. Соціальні стереотипи – це схематичні, стандартизовані образи або уявлення про соціальний об'єкт, що характеризуються високою стійкістю і, як правило, є емоційно забарвленими [16, с. 175].

Принциповою відмінністю цього типу дискурсу є те, що крім виробництва певних знань, оцінок об'єктів і їх образів як результату мисленнєвої діяльності він створює уявлення про способи трансляції знання. Іншими словами, центральним предметом медіадискурсу є не стільки певні події в житті суспільства, скільки способи їх опису та передачі знання про них. У цьому відношенні медіадискурс є посередницькою діяльністю.

Власне інформаційний матеріал становлять статті, у яких наявність авторського «я» мінімізована, тобто це матеріали, основне призначення яких – повідомлення про події політичного життя без їх оцінки, коротка інформація, комюніке.

У передових статтях, навпаки, превалюють чинники суб'єктивної оцінки, що й зумовлює добір мовних засобів, які реалізують комунікативні завдання впливу, переконання, критичного осмислення подій. [21, с. 40]

У великій кількості статей поєднуються інтелектуальне й емоційно-оцінне, тобто інформацію подають з позицій суб'єктивного сприйняття, хоч і обмеженого прагненням не спотворювати реальну інформацію. Чергування елементів експресивного та стандартизованого планів, їх взаємоперехід мають привернути й підтримати увагу читача.

Отже, протиставлення стильових різновидів газетного стилю є дещо умовним. Крім того, стиль передових статей має спільні риси не лише з художнім, але й з науковим стилем, тобто має елементи аналітичності. Водночас інформаційні тексти позначені певним динамізмом, що надає їм рис авторського художнього мовлення. [21, с. 41]

У мовній структурі публіцистичних текстів традиційно «поєднуються, з одного боку, численний фактичний матеріал, який подається за допомогою реалій (імен сучасників, позначень місця та часу, назв організацій, цифр, дат, цитат та ін.), ... іншомовних термінів, професіоналізмів, лозунгових слів і виразів тощо, а з іншого, – стилістичні засоби емоційного впливу на читача: вибір експресивної лексики, емоційно забарвленої фразеології» [19, с. 146].

Лінгвісти наголошують, що «логізація й емоційна виразність викладу є основними вимогами в доборі та використанні мовних засобів у публіцистиці» [11, с. 16]. Синтаксична будова газетного дискурсу передбачає синтез нейтрально-стилістичних та експресивно-емоційних елементів.

Сучасні дослідження доводять, що «граматичні вподобання сучасного суспільства найповніше, найоб'єктивніше, найяскравіше віддзеркалює мова преси, яка на сьогодні зазнала істотних змін, спричинених формуванням нових

суспільно-економічних умов життя народу й держави і є осередком усіх мовних інновацій, а найбільше синтаксичних» [16, с. 3].

Також потрібно зазначити, що нерідко синтаксис обстеженого публіцистичного мовлення зближується з науковим. У таких текстах функціонують складні (переважають складнопідрядні з підрядними означальними, причиновими та мети) речення, іноді ускладнені відокремленими членами у вигляді дієприслівникових зворотів, вставленими конструкціями тощо.

1.4. Суспільно-політичний переклад як самостійний вид перекладу

Суспільно-політичні тексти – це головним чином публікації в газетах, журналах та в інтернеті, присвячені політиці та економіці. Вони містять найрізноманітнішу інформацію, що проходить каналами масової комунікації. Їхня головна функція – повідомлення. Ці тексти можуть бути тенденційними та розрахованими на певний вплив, на обробку громадської думки.

Суспільно-політичні тексти різноманітні в стилістичних і жанрових відносинах. У загальних рисах їх можна розділити на три основні групи:

- документально-ділові тексти (конституції і законодавчі акти);
- інформаційно-описові тексти (інформаційні замітки, довідкові тексти, історичні описи і огляди тощо);
- публіцистичні тексти у вузькому сенсі слова (промови, статті тощо).

Кожній групі цих текстів характерний свій особливий лексикон. До документально-ділових текстів відноситься велика кількість кліше, спеціальна термінологія, реалії; інформаційно-описові тексти пов'язані з повідомленнями про поточні події, відповідно вони містять багато термінів, історичних реалій, власних імен тощо; для публіцистики характерна різноманітність емоційно – забарвлених елементів, образні вислови, синтаксичні фігури, цитати тощо.

Однак функція повідомлення залишається у них основною, формує типологію тексту. Як правило, для даного типу тексту характерне використання значної кількості звичних кліше, стереотипних фраз, газетних штампів, політичних термінів та понять, соціальних реалій. У деяких публікаціях використовуються придумані журналістами оцінні слова, обігруються жаргонні та просторічні слова та висловлювання.

У цьому випадку перекладач прагне насамперед передати точний соціально-політичний сенс таких публікацій та їх громадську спрямованість. Для цього йому доводиться коригувати стиль першотвору під газетно-журнальний стиль мови перекладу. Перекладач має виробити різні синтаксичні трансформації рематематичного характеру, підшукати усталені у мові перекладу відповідності.

М. Софер поділяє переклад на художній та спеціальний, а спеціальний у свою чергу поділяє на 16 видів, при цьому вказуючи на той факт, що деякі види можуть взаємодіяти один з одним, поділятися на підвиди. На думку М. Софер, щоб зрозуміти, чи є переклад спеціальним, необхідно поставити запитання «Чи потрібна для перекладу тексту спеціальна лексика?», якщо текст, який піддається перекладу, включає спеціальні терміни, то переклад спеціальний.

При цьому дослідник пояснює, що насправді існує частковий збіг або поєднання художнього та спеціального перекладів, коли йдеться про такі сфери, як політична або громадська [31, с. 45].

Суспільно-політичний текст емоційно насичений, у ньому зустрічаються метафори, ідіоми, порівняння, іронія тощо, що наближає його до мови художньої літератури. М. Софер виділяє у складі спеціального перекладу переклад текстів суспільних наук (Social Sciences) та всередині цього підвиду вказує на переклад книг, газет, періодичних статей, есе, промов тощо.

Дослідник пише, що термін Social Sciences вживається в широкому значенні і включає такі сфери, як політика, міжнародні відносини і т.п., а також підкреслює, що на відміну від спеціального перекладу, цей підвид не вимагає

спеціальних знань, при перекладі текстів суспільних наук необхідні широкий кругозір та сучасні знання про світ.

Багато вчених наголошують, що для здійснення спеціального перекладу потрібні когнітивні основи розуміння науки та техніки. Іноді функції суспільно-політичного тексту вихідної мови та мови перекладу можуть збігатися. Наприклад, якщо у ЗМІ публікують документ, який переконує читачів у правоті політичних рішень у вихідній мові, то в мові, що перекладає, можливо, головною функцією буде не переконання, а інформування.

Зміна функції суспільно-політичного тексту при передачі з однієї мови іншою визначають вибір перекладацьких стратегій. Облік культурологічних відмінностей та пізнавальних здібностей представників різних культур при перекладі допоможе досягти адекватного перекладу суспільно-політичного тексту, зберегти його функціональну спрямованість.

Дослідження С. Баснетт показало, що основна увага при перекладі новинної інформації сфокусовано на передачі повідомлення, призначеного задоволення потреб цільової аудиторії. Автор дослідження також вказує, що відбувалося з текстом у кожному вивченому випадку:

- текст був переписаний для нової аудиторії;
- змінено порядок прямування абзаців;
- додана нова інформація, яка була контекстуалізована;
- абзаци, що не несуть смислового навантаження, були опущені, а інформація адаптована для приймаючої аудиторії.

Всі ці зміни є частиною звичайних дій під час перекладу новинних статей. К. Шеффнер, що вивчала політичні мови, робить висновок, що при перекладі матеріалу надають нову форму, щоб текст відповідав очікуванням аудиторії з погляду стилістичних норм, а також враховував культурні стереотипи

Переклад суспільно-політичних текстів складний і вимагає від перекладача не тільки прекрасного знання мови, але й виняткового знання

політичної термінології, а найголовніше, розуміння особливостей культури як мови перекладу, і мови оригіналу.

Важливу і невід’ємну роль відіграють стилістичні особливості при перекладі. Саме вони допомагають перекладачеві відтворити цілісність і образність тексту, зберігаючи зміст, структуру, емоційність, унікальність та самобутність повідомлення.

Складниками реалізації стратегії можуть бути різноманітні перекладацькі трансформації – перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу. Перекладацькі трансформації – суть процесу перекладу, бо він і є міжмовною трансформацією. Існують різні їх визначення і класифікації. На думку *Я.Рецкера*, трансформації – це *«прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення слова іноземної мови у контексті та знаходимо його відповідність у мові перекладу, що не збігається із словниковою»*. Подібно до цього, *Л.Бархударов* вважає трансформаціями *«численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, що здійснюються задля досягнення адекватності перекладу всупереч незбігам у формальних і семантичних системах двох мов»* [28, с. 67].

Граматичні трансформації – це в першу чергу перебудова пропозиції (зміна його структури) і всілякі заміни – як синтаксичного, так і морфологічного порядку.

При зіставленні граматичних категорій і форм англійської та українських мов зазвичай виявляються такі явища: 1) відсутність тієї чи іншої категорії в одній з мов; 2) частковий збіг; 3) повний збіг. Отже, існує необхідність використання таких граматичних трансформацій, як заміни, перестановки, додавання, опущення, тощо, а також таких лексичних трансформацій, як диференціація, конкретизація та генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад тощо.

Щоб оволодіти майстерністю перекладу суспільно-політичних текстів, перекладачеві важливо знати структуру перекладацької діяльності, знати і

вміти користуватися граматичними та лексичними трансформаціями, знати всі рівні і підрівні на яких здійснюється реалізація перекладацького процесу. Отже, перекладацькі стратегії текстів суспільно-політичного характеру мають такий вигляд:

- розпізнавання слів і структури тексту;
- досягнення поглибленого розуміння тексту;
- розуміння слів і словосполучень,
- розуміння пропозицій,
- розуміння свержфразної єдності,
- розуміння всього тексту в цілому;
- рівноцінна передача сприйнятої смислової та стилістичної інформації оригіналу за допомогою засобів мови перекладу;
- заключна оцінка виконаного перекладу в рамках контексту з опорою на понятійний апарат;
- досягнення перекладачем повного розуміння тексту в ході перекладацько-аналітичної діяльності.

Переклади часто виявляються багатослівнішими за оригінал, хоча переклади деяких текстів, що складаються суцільно зі стереотипних фраз, виявляються майже тотожні оригіналу.

Одна з труднощів, з якою стикається перекладач-початківець, полягає в умінні «бачити» перекладацькі проблеми та здібності не піддаватися спокусі заміни слів оригіналу словами перекладної мови.

Суспільно-політичний переклад виконує дві функції: ознайомлювальну та стимулюючу. Ціль ознайомлювальної функції полягає в тому, щоб конкретно і об'єктивно проінформувати читача про актуальні проблеми. Стимулююча функція виявляється в тому, що суспільно-політичний текст надає певний вплив на читача з метою формування певного ставлення до суспільно-політичної статті, погляду на подію, що описується, позитивної або негативної оцінки дійсності[66, с. 56].

Переклад вважається адекватним, якщо він передає зміст суспільно-політичного тексту і забезпечує такий самий вплив на Реципієнта, як у оригіналі.

При здійсненні письмового суспільно-політичного перекладу «одиноцею перекладу може бути і слово, і словосполучення, і синтагма (словосполучення, що є цільною синтаксичною інтонаційно-смісловою одиницею), і ціла пропозиція, і абзац, і весь текст, що перекладається».

Об'єктом суспільно-політичного перекладу є газетні та публіцистичні тексти, що характеризуються різними установками, зокрема агітаційними; яскравим емоційним забарвленням; термінологією різних сфер життєдіяльності, а також «тексти виступів та заяв політичних та громадських діячів», політичні тексти.

При суспільно-політичному перекладі відбувається зіставлення, як різних мовних систем, так і різних культур. Найчастіше слово «культура» у міркуваннях про переклад співпадає зі словом «народ». Перекладач вирішує два завдання при здійсненні суспільно-політичного перекладу:

- культурноорієнтований (пов'язаний з функцією тексту, що підлягає перекладу);
- лексико-семантичний (пов'язаний з проблемами перекладу термінології).

Оскільки переклад суспільно-політичних та політичних термінів торкається питань ідеології, то в політичному дискурсі можуть виникнути проблеми інтерпретації та розуміння деяких термінів, що призводять до розбіжностей на різних політичних рівнях, тому перекладачі повинні бути знайомі з суспільно-політичною обстановкою, знати основні суспільно-політичні терміни.

На етапі перед перекладацького аналізу перекладач знайомиться з суспільно-політичним текстом (темою, змістом, підтекстом, побудовою, невербальними елементами, лексикою, синтаксисом), витягує міститься в

ньому інформацію, виявляє найважчі для перекладу лексичні одиниці, має звернутися до додаткових джерел інформації тощо.

1.5 Специфіка відтворення реалій українською мовою при перекладі публіцистичних текстів

Переклад суспільно-політичних реалій є досить складним процесом, що вимагає зосередженості та винахідливості для того, щоб текст перекладу був зрозумілим для читача. При цьому перекладачі часто стикаються з проблемою передачі національних політичних реалій, які не мають відповідності іншими мовами.

Вони не піддаються перекладу на загальних підставах і до них необхідно застосовувати особливий підхід. У цьому виникають проблеми з передачею національної, історичної та культурної своєрідності. У перекладознавстві визначення реалій засноване, з одного боку, на національному забарвленні їх референтів, з другого – на безеквівалентності слів, що позначають їх, виявляється у процесі перекладу.

Суспільно-політичні реалії найчастіше немає точних еквівалентів за іншими мовами. Тому доводиться вдаватися до різних перекладацьких трансформацій для досягнення еквівалентності, незважаючи на розбіжності у формальних та семантичних системах обох мов.

Щоб правильно перекласти реалії, необхідно враховувати такі фактори: тип тексту, значення реалії в тексті, тип реалії та її системну роль у культурі вихідної мови, ступінь сприйняття незвичних слів-колокацій та «екзотичних» виразів у мові перекладу.

У процесі аналізу суспільно-політичних текстів та їх перекладів, було виявлено суперечливість питання щодо визначення способів перекладу суспільно-політичних реалій.

Адекватний переклад подібних одиниць передбачає врахування їхнього денотативного та конотативного значення, структурних особливостей,

контексту використання. Першою умовою адекватного відтворення реалій засобами іншої мови вважається їх повне розуміння перекладачем.

Перекладаючи іншомовні тексти, які містять подібні одиниці, перекладачеві необхідно уявляти, як вони можуть бути передані мовою перекладу. На думку І. В. Корунця, вибір рішення щодо перекладу реалії залежить від мовних і позамовних факторів: її семантичних і структурних особливостей, контексту і сфери вживання. Також переклад залежить від особистості самого перекладача і мети перекладу [10, с. 158].

Під час перекладу суспільно-політичних, як і будь-яких інших реалій, перекладач зазвичай стикається з вибором: або відтворити специфіку реалії, її національно-культурний колорит, або ж за допомогою більш звичайних для реципієнта перекладу мовних засобів передати її загальне значення, а скоріше загальний зміст.

Так, В.С. Виноградов пропонує такі способи перекладу реалій, як:

- транскрипція та транслітерація;
- гіперонімічний переклад;
- уподібнення;
- перифрастичний (описовий, дескриптивний, експлікативний) переклад;
- калькування[16, с. 56].

Дослідник Г.Д. Томахін висуває практично ідентичну класифікацію способів перекладу, не виділяючи гіперонімічний переклад, але пропонуючи трансформаційний або контекстуальний переклад.

Дослідниця З. Г. Прошина вважає, що реалія здебільшого передається транскрипцією, транслітерацією та калькуванням. Н. А. Фененко не пропонує нових способів перекладу, однак пояснює та обґрунтовує вибір способу перекладу залежно від типу реалії, а отже, і від семантичного та стилістичного навантаження, яке реалія несе у тексті.

Транскрипція та транслітерація є тими поширеними прийомами, котрі зазвичай досить часто трапляються у суспільно-політичній літературі та

публіцистиці як перекладної, і оригінальної. Так, потрібно зазначити, що основними принципами транскрипції є обов'язкова однозначна відповідність знака і звука, а саме:

- кожен звук повинен мати окремий знак;
- знаки повинні бути однозначними, тобто позначати тільки даний звук;
- кожен звук повинен мати тільки одне позначення [27; с. 143].

Нове слово зазвичай має незвичну для мови перекладу звукову форму і це спонукає читача відчувати німецький колорит перекладного твору. Метод транскрипції застосовується там, де є потреба підкреслити лексичну «короткість» позначення та специфічних характер мовної реалії, що відсутня у мові перекладу.

Деякі запозичення стали нормативними для того чи іншого регіону та поповнили словниковий склад мови перекладу (пфеніг, марка). Інша частина запозичень має оказіональний характер, чи випадковий, оскільки зустрічаються у мовленні одного чи декількох перекладених романів або видань (фахверк). Низка транскрипцій може містити суфікси мови перекладу [30].

На приклад, Der Einsatzstab – Айнзацштаб; Starnberger See – Штарнбергер Зее; Schwarzwald – Шварцвальд.

Транслітерація – це передача засобами мови перекладу графічного (літерного) складу слова іноземної мови. Транслітерація широко використовувалася перекладачами до кінця XIX століття. Для використання цього прийому перекладачу необов'язково було знати вимову іноземного слова, він міг обмежитися його зоровим сприйняттям.

Вирішення питання про вибір між транскрипцією і перекладом залежить від самих мов, від їх граматичних і словотвірних особливостей, від культури мови і традиційного для них прийняття чинне прийняття реалій. Існують граматично зумовлені групи одиниць, які, як правило, не транскрибуються, а передаються іншими способами.

Оскільки переважна кількість реалій – іменники, надзвичайно важко зустріти транскрибовані слова, що належать до інших частин мови. Це пояснюється тим, що утворені від реалій -іменників прикметники певною мірою втрачають колорит.

Вони широко застосовуються при передачі іншомовних власних назв, найменувань та назв різного роду компаній, фірм, газет, журналів та ін.: *der Bundestag* – Будестаг, *Brandenburg* – Бранденбург, *der Vizekonsul* – віце-консул, *Das Memorandum* – меморандум.

Гіперонімічний переклад є заміною видового поняття на родове, тобто передачу реалії деякою мовною одиницею, що має ширше значення, чим перекладається. При заповненні лексичної лакуни способом гіперонімічного перейменування відбувається вилучення певної інформації, втрачається культурологічна і лінгвокраїнознавча атрибуція реалій – це, по суті, дереалізація реалій, оскільки часто конкретне поняття передається лексемою надзвичайно широкої, розпливчатої референції.

При такому виді перекладу стилістична роль реалій незначна. Подекуди перекладач вдається до гіперонімічного перейменування лише тому, що йде найлегшим шляхом, йому не хочеться відшукувати наявних у фондах мови-сприймача відповідника [1, 104-109].

При передачі експресивно-стилістичних характеристик суспільно-політичних текстів перекладач застосовує різні виразні засоби в мові перекладу. Такі прийоми використовуються перекладачами при передачі значень і емотивних характеристик національно-забарвленої лексики. Знаходячи відповідні стилістичні рішення, перекладач має на меті досягнення певного комунікативного ефекту.

Тепер виникає питання, чи закінчується після знаходження необхідних засобів виразу процес перекладу. Аналіз доводить, що ні. Коли перекладач має справу із складними текстами, він часто зіштовхується з такими проблемами, вирішити які в рамках власного лінгвістичного контексту буває неможливо. У цьому випадку потрібно звернутися до поза контекстуальної інформації, до

довідників, словників, енциклопедій. Така додаткова інформація дозволяє перекладачу уточнити його рішення [7, 14-15].

Уподібнення. Цей перекладацький прийом дуже близький до попереднього. Різниця між ними лише в тому, що уподібнювані слова, швидше, називають поняття, пов'язані з родовим поняттям, а не підлегле і підпорядковане поняття, як було в попередньому випадку: die Streuobstwiese - фруктово-ягідний сад.

Описовий переклад. У таких випадках відповідності встановлюються між словом (або фразеологізмом) оригіналу та словосполученням перекладу, що пояснює його сенс: das Bundesgesetzblatt (BGBl) – найменування періодичного видання, що публікує закони та постанови уряду.

Відповідно до навчального посібника Білозерської, «до описового перекладу висувають такі вимоги:

- переклад повинен точно відбивати основний зміст позначеного терміном поняття;
- опис не повинен бути надто докладним;
- синтаксична структура словосполучення не повинна бути надто докладною» [32].

Разом з тим, описовий переклад характеризується такими недоліками:

- при його застосуванні можливо неточне або нечітке тлумачення змісту поняття, позначеного неологізмом;
- описове словосполучення порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, тобто, від них важко, якщо взагалі можливо, утворювати похідні терміни) [33].

Трансформаційний переклад – розбудова синтаксичної структури речення, лексична заміна з повною зміною значення вихідного слова або одне й інше одночасно.

Важливим способом перекладу є й калькування. Так, у публіцистичному перекладі цей прийом характерний задля передачі значень слів-реалій, тобто

загальноживаних слів у певній національній спільності, а при відтворенні індивідуально-авторських неологізмів, коли перекладач, суперничаючи з автором, вигадує так само виразні, як у оригіналі, okazіональні слова: IWF (Internationale Währungsfond) – МВФ (Міжнародний валютний фонд) G-8-Gierfel – зустріч лідерів країн «Великої вісімки», Europäische Gemeinschaft – Європейське Співтовариство.

Зазвичай калькування передає не стільки значення слів-реалій, як особливості авторсько-індивідуальних висловів, у тому числі okazіональних слів, наприклад: Der Bundesspräsident – федеральний президент; Museeninsel (музей в Берліні) – Острів Музеїв; Der Jugend Senator – сенатор у справах молоді; Weihnachtsmarkt – різдвяний ринок.

Усі кальки можна розділити на словотворчі, семантичні, фразеологічні (були розглянуті вище) і напівкальки. Кожен вид калькування в перекладі має свої особливості при перенесенні з певної мови, які обов'язково потрібно враховувати, щоб не допускати помилок. Словотворчі кальки – це слова, отримані поморфемним (однокорінним за значенням) перекладом слова іншою мовою.

Часто під час перекладу реалій вдаються також до поєднання двох прийомів – транскрипції, транслітерації та описового перекладу, який подається в дужках або в коментарі. Означений комбінований спосіб перекладу надає можливість поєднати стислість і економність засобів вираження, властивих транскрипції, розкриваючи при цьому її зміст і значення реалії.

Своєрідну класифікацію okazіональних відповідностей, які створюються перекладачем під час перекладу безеквівалентної лексики, пропонує В. Н. Комісаров. На думку науковця, під час перекладу безеквівалентної лексики слід застосовувати такі типи okazіональних відповідників:

- відповідники-запозичення, що відтворюють у мові перекладу форму іншомовного слова транскрибуванням або транслітерацією;
- відповідники-кальки, що відтворюють морфемний склад слова чи складові частини словосполучення вихідної мови;

- відповідники-аналоги, створені шляхом пошуку найближчої за значенням одиниці;
- відповідники-лексичні заміни, що створюються за допомогою перекладацьких трансформацій;
- описовий переклад у разі неможливості перекладу реалії вищезазначеними способами [7, с. 68].

С. П. Влахов і С. І. Флорін пропонують такі способи перекладу реалій:

- створення неологізмів (калька, напівкалька, семантичний неологізм);
- приблизний переклад (функціональний аналог; опис, пояснення, тлумачення; контекстуальний переклад) [4, с. 64].

Створення неологізму вважається науковцями найкращим після транскрипції чи транслітерації способом відтворення значення реалії. Приблизний переклад реалій застосовується частіше, ніж будь-який інший спосіб. Застосування цього способу перекладу надає можливість, хоча і не досить точно, передати зміст реалії, проте її національно-марковане значення зазвичай не відтворюється у мові перекладу.

С. І. Влахов і С. П. Флорін зазначають, що приблизний переклад реалій, як підказує сама назва, не є адекватним, оскільки передає зміст цих одиниць не повністю, не відтворюючи їхній національний, етнокультурний колорит, про який реципієнт перекладу може лише тільки здогадуватися, якщо перекладач зумів імпліцитно вказати на нього [4, с. 65].

Отже, слова-реалії є невід'ємною частиною лексичного фонду будь-якої мови. Вони позначають національно-марковані поняття мовної картини світу представників певної нації, етносу. Суспільно-політичні реалії є засобами номінації національно-маркованих понять її суспільно-політичної дійсності.

Сьогодні лінгвістами пропонуються різні класифікації суспільно-політичних реалій. Подібні класифікації сприяють упорядкуванню цих одиниць. Розмаїття суспільно-політичних реалій, національна та етнокультурна маркованість їхнього значення, відсутність перекладацьких еквівалентів викликає труднощі їх перекладу, вирішення яких залежить від семантичних,

структурних особливостей подібних одиниць, контексту та сфери їх використання, цілей перекладу, його реципієнтів, компетенції самого перекладача, який зазвичай стоїть перед вибором: чи відтворити специфіку реалії та її національнокультурний колорит, чи за допомогою більш звичайних для реципієнта перекладу мовних засобів передати її загальний зміст.

Висновки до 1 розділу

Таким чином, при виборі найбільш відповідного прийому перекладу реалій суспільно-політичних текстів необхідно враховувати спосіб її подання автором тексту оригіналу та засоби, що використовуються, щоб довести до свідомості читача її зміст.

Кожен з прийомів передачі реалій має свої переваги і недоліки. Вибір того чи іншого прийому залежить від завдання, яке стоїть перед перекладачем: зберегти колорит мовної одиниці з можливими збитками для семантики або передати значення реалії, втративши при цьому колорит. Дослідження суспільно-політичних реалій та особливостей їх відтворення рідною мовою є дуже важливим при вивченні будь-якої культури.

РОЗДІЛ II. ДОСЛІДЖЕННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ В ІНТЕРНЕТ-ВИДАННІ ГАЗЕТИ «DIE ZEIT»

2.1. Структурно-стилістичний потенціал суспільно-політичних реалій

Лексика у сфері політики часто збагачена новими виразами та певними шаблонними словами, серед когорти яких можна зустріти авторські новотвори, неолгізми, аббревіатури. Дані слова можуть виникати непередбачувано, як продукт народної творчості., котрі досить швидко асимілюються у мову політики, засобів масової інформації чи навіть в приватному спілкуванні [22, с. 13].

Політичний дискурс ЗМІ є симбіозом політичного та медіа-дискурсів. У нашому дослідженні ми дотримуємося широкого розуміння поняття «дискурс», у якого він описується як «зв'язний текст разом із екстралінгвістичними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та інші формами. Текст, взятий у подійному аспекті; мова, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмом їх свідомості (когнітивних процесах)» [2, с.12].

Дослідник Є.А.Кожем'якін у своїй статті, присвяченій методології дослідження масової комунікації та медіадискура, вважає, що медіадискурс – це «тематично сфокусована, соціокультурно обумовлена мислительна діяльність у мас-медійному просторі» [35, с. 26].

Вплив ЗМІ на політичну комунікацію в наші дні важко переоцінити, оскільки політичні діячі безпосередньо практично не спілкуються з населенням, і тому медіа-дискурс є своєрідним посередником між ними. Автори текстів ЗМІ впливають на формування громадської думки, оскільки саме від них населення отримує інформацію про політичну ситуацію та політиків.

Таким чином, засоби масової комунікації стають практично єдиним засобом комунікації представників політичної еліти та мас.

Дискурс мас-медіа визнаний основним каналом здійснення політичної комунікації, у зв'язку з чим правомірно говорити про тенденцію до зрощування політичного спілкування з дискурсом мас-медіа

Вибір лексико-стилістичних засобів у політичному дискурсі ЗМІ обумовлений необхідністю надання мовного впливу з метою створення образу політичного діяча, характеристики політичної боротьби, оцінки подій, що відбуваються в політичному світі.

Автори текстів ЗМІ, використовуючи ті чи інші лексико-стилістичні засоби, можуть апелювати до фонових знань своєї аудиторії, формуючи нові асоціативні зв'язки на підставі існуючих; так подавати інформацію, щоб керувати силою на читача, послаблюючи чи посилюючи його.

Варто також вказати на те, що сучасна мова є наразі складною системою, що розвивається. Як зазначають дослідники мовного питання сучасна мова перебуває в постійному русі, розвиваючись та удосконалюючись. Крім того, політичну мову можна вважати продуктом політичної комунікації, адже вона фактично формується під час введення діалогів та спілкування між політичними представниками та громадянами.

В зв'язку із вище наведеними прикладами, така мова може бути віддзеркаленням політичної реальності котра видозмінюється у сучасних політичних реаліях. А найбільший вплив на мову мають засоби масової інформації, а особливо мережа Інтернет, де люди можуть обмінюватись думками, висловлювати свою позицію та просто отримувати будь-яку інформацію [22, с. 56].

Також потрібно вказати, що на протязі останніх двох десятиліть значна увага приділена дослідженню національних особливостей мовної свідомості комунікантів, що представляються різними лінгвокультурними спільнотами. Адже мова є важливою складовою людського спілкування та еволюції. І відповідно є важливим елементом культурного розвитку народів носіїв мови.

З часом культура кожного суспільства модернізується і цей процес знаходить своє відображення в мові, породжуючи нові слова і вирази. Проте з

часом, можна відмітити той факт, що під впливом зовнішнім чинників та суспільних процесів люди можуть змінювати мову, насичувати її новими словами та сталими виразами, або ж навпаки асоціювати повернення старих слів, так званих архаїзмів. І як наслідок відбувається своєрідна еволюція словникового складу мови, її елементів.

Для кожної мови такий процес є індивідуальний, що залежить від життя населення країн та його розвитку, а саме – суспільного устрою, суспільної думки, тенденцій розвитку науки та мистецтва. Історія кожного народу унікальна, сповнена подій, які вплинули саме на цей народ, що накладає певний відбиток на його культуру, ментальність і, як наслідок, на мову. І тут не стільки про фонетичні або синтаксичні особливості, скільки про лексику.

Адже існують не тільки слова для предметів та явищ, присутніх у повсякденному житті будь-якого народу, як, наприклад, російський «огонь», татарський «ут», німецьке «Feuer», англійське «fire», французьке «feu» або «אש» [еш] на івриті, а й ті, аналогів яких немає в інших мовах, що пов'язано з тим, що відсутні певні явища у культурі [8, с.75-76]

2.2. Класифікація реалій в текстах оригіналу та перекладу

Мова інтернет-видань складається з елементів стандартної розмовної мови – залежно від змісту повідомлення – фрагментів ділової мови, різних наукових фахових мов, суспільної політичної термінології, спеціальної лексики з різних галузей науки й професійних кіл, а також з великої кількості власних імен, як наприклад географічні назви або назви інститутів і організацій.

Лексика преси найбільш неоднорідна зі стилістичної точки зору. Основна її задача – бути спрямованою на загальне розуміння. В газетах та інтернет виданнях використовуються стилістично різноманітні лексичні одиниці як, наприклад, неологізми, іншомовні слова, засоби виразності, емоційна й експресивна лексика, для того щоб привернути увагу читачів і утримати інтерес

Суспільно-політичні реалії виокремлюють за предметною ознакою, де основною характерною рисою є функціональність реалії як такої. Вище йшлося про реалії як окремий пласт мови, що містить окремі одиниці, притаманні лише певним націям і культурам. Згідно із цим, найменування окремих предметів, побутових явищ, історичних подій певної культури чи країни є складниками контенту реалій.

Незважаючи на численні дослідження цього феномена, у перекладознавстві спостерігається певна дефініційна лакуна, яка полягає в тому, що існують різні витлумачення щодо поняття «реалія», які запропоновані ученими-мовознавцями, перекладознавцями, але немає єдиного загальноновизнаної детермінації цього поняття, що суттєво ускладнює процес їх відтворення будь-якою іноземною мовою.

Під час аналізу матеріалу Інтернет-видання газети «Die Zeit» були виявлені та про класифіковані реалії за такими групами-кластерами як адміністративно-територіальні одиниці:

- «Klaus von Dohnanyi gehört zum politischen Urgestein der alten *Bundesrepublik*» – «Клаус фон Донаньї – один із політичних ветеранів старої *Федеративної Республіки*»[75]
- «Zwölf Jahre saß er im Bundestag; er war rheinland-pfälzischer SPD-Landesvorsitzender, Staatssekretär im Wirtschaftsministerium, Staatsminister im Auswärtigen Amt, Erster Bürgermeister der Freien und Hansestadt Hamburg (1981–1988), nach der Wiedervereinigung Beauftragter der Treuhandanstalt» – «Дванадцять років сидів у Бундестазі; Він був головою СДПН у Рейнланд-Пфальц, державним секретарем у міністерстві економіки, державним міністром у міністерстві закордонних справ, першим мером Вільного та ганзейського міста Гамбурга (1981–1988), а після возз'єднання був представник»[71]
- «Die *Frankfurter Rundschau*, die zunächst über die geplante Berufung berichtet hatte, zitierte deren integrationspolitische Sprecherin Saadet

Sönmez mit den Worten: "Dieser Mann kann nicht die türkische Gemeinde in Hessen vertreten» – «Критика також надходила з боку лівої фракції в парламенті землі Гессен. *Frankfurter Rundschau*, який спочатку повідомлялося про плановане призначення, цитує його прес - секретар інтеграційної політики, Saadet Sönmez, як кажуть: «Ця людина не може представляти турецьку громаду в Гессені.»»[75]

Можна також простежити частотне вживання такої реалії як федеративний округ, регіон – «Regierungsbezirk», яка на сайті становить 452 одиниці та розміщені в статтях на різну тематику. На приклад:

- «Im ganzen *Regierungsbezirk* Hudaïda leben rund 3,5 Millionen Menschen, es ist die ärmste Region des Landes» – «Близько 3,5 мільйонів людей живуть у всьому мухафазі Ходейда, це найбідніший регіон країни»
- «Wie die Generalstaatsanwaltschaft auf Anfrage weiter mitteilte, werden in diesem Zusammenhang an diesem Mittwoch Durchsuchungen in zehn Objekten in München und im *Regierungsbezirk* Schwaben vorgenommen» – «Як додатково повідомила прокуратура на запит, цієї середи в Мюнхені та в адміністративному окрузі Швабії будуть проведені обшуки в десяти об'єктах»
- «Auch der *Regierungsbezirk* District of Columbia gab eine Klage mit ähnlicher Stoßrichtung bekannt» – «Округ Колумбія також оголосив про позов з подібним напрямом»
- «Im Dezember 1961 bringt ein deutscher Ingenieur, der für einige Monate im Auftrag der Otto-Junker- Werke in Indien Hochöfen montiert hat, das Virus in die Eifel, genauer gesagt: in den Kreis Monschau, *Regierungsbezirk* Aachen» – «У грудні 1961 року німецький інженер, який кілька місяців збирав доменні печі в Індії за дорученням Otto-Junker-Werke, привіз вірус в Айфель, а точніше: в район Моншау, район Аахен»

Ще одна реалія «Landesverwaltungsamt» – «земельна крайова управа» відноситься до адміністративно-територіальних одиниць становить на шпальтах видання «Die Zeit» 39 одиниць. На приклад:

- «Ein Disziplinarverfahren ist gegen den Oberbürgermeister wegen der Impffähre beim *Landesverwaltungsamt* anhängig» – «Проти мера тривають дисциплінарні провадження через справу вакцинації в адміністративно-територіальних одиницях»
- «Der Vorgang löste eine Art Nachbeben aus – nach der größtmöglichen Erschütterung vom Februar, als eine Autostunde weiter westlich, der FDP-Landesvorsitzende Thomas Kemmerich im Erfurter Landtag zum Ministerpräsidenten gewählt wurde, von AfD, CDU und Liberalen» – «Цей процес спровокував своєрідний поштовх – після найбільшого можливого потрясіння в лютому, коли за годину їзди на захід, голова СвДП Томас Кеммеріх був обраний прем'єр-міністром у парламенті штату Ерфурт від AfD, ХДС та лібералів»
- «Das Landesverwaltungsamt arbeite an einem eigenen Notfallplan, hieß es in Sachsen-Anhalt, für das Personal sei ausreichend Schutzausrüstung vorhanden, für die 1.250 Flüchtlinge in Erstaufnahmestellen allerdings «eher nicht»» – «Офіс державної адміністрації працює над власним планом надзвичайних ситуацій, повідомили в Саксонії-Ангальт, що захисного спорядження для персоналу достатньо, але «скоріше ні» для 1250 біженців у центрах первинного прийому. »

Наступним критерієм були населенні пункти та географічні маркування:

- «Nun soll er offenbar Handelsattaché in *Frankfurt am Main* werden» – «Тепер він, очевидно, має стати комерційним аташе у *Франкфурті-на-Майні*»[72]
- «Der Mann, Erdal Kocabıyık, hatte damals gegen den Regierungsbesuch in *der Stadt Soma* protestiert, in der zwei Wochen zuvor ein Bergwerk explodiert und mehr als 300 Arbeiter ums Leben gekommen waren» – «Чоловік, Ердал Коджабік, протестував проти візиту уряду до

міста Сома, де двома тижнями раніше вибухнула шахта і загинуло понад 300 робітників»[75]

- «Als Leiter einer Ermittlungseinheit in der berüchtigten Al-Khatib-Haftanstalt des Geheimdienstes in *Damaskus* war er für die Vernehmung der Gefangenen zuständig: Sie wurden geschlagen, sexuell missbraucht, mit Elektroschocks gequält – «sie wussten ganz genau, wie sie den maximalen Schmerz verursachten», sagte ein Zeuge aus, ein Überlebender» – «Будучи керівником слідчого підрозділу в сумнозвісному ізоляторі спецслужби Аль-Хатіб у *Дамаску*, він відповідав за допити ув'язнених: їх били, сексуально знущались, катували електричним струмом – «вони точно знали, як заподіяти максимальний біль», – сказав свідок, який вижив»
- «Es war der erste Strafprozess weltweit, in dem Beteiligte an der systematischen Staatsfolter in *Syrien* zur Verantwortung gezogen wurden.» – «Це був перший у світі кримінальний процес, у якому притягнуто до відповідальності причетних до систематичних державних тортур у *Сирії*»[71]
- «Die Rückeroberung von *Kobani*, so triumphieren kurdische Politiker, sei «der Anfang vom Ende des Islamischen Staates». Das ist allerdings eine sehr kühne Voraussage» – «Повторне завоювання *Кобані*, згідно з тріумфуючими курдськими політикам, є «початком кінця ісламської держави»»[75]
- «Russland, die sunnitische Türkei und der schiitische Iran präsentieren sich nun als ausdrücklich antiwestliche Ordnungsmächte in der Region. Moskau hatsich in Syrien mit seiner Luftwaffe und dank der konfusen US-Politik zurück zum Status einer Großmacht gebombt; Ankara hat unter Wladimir Putins Druck eine Kehrtwende vom erklärten Assad-Gegner zum Moskauer Juniorpartner vollzogen und die Bekämpfung der syrischen Kurden zum obersten Ziel erhoben. Bleibt der dritte Partner dieser höchst widersprüchlichen Allianz: Teheran» – «Росія, суннітська

Туреччина і шийтський Іран тепер представляють собою підкреслено суперечить західним державам силу у регіоні. Завдяки військовій авіації та ставить у безвихідь політиці США Москва повернула собі в Сирії статус великої держави (політичні та публіцистичні номінації); Анкара піддавленням Володимира Путіна здійснила різкий розворот з противника Асада в молодшого партнера Москви, і зробила боротьбу проти сирійських курдів одним з головних пріоритетів. Залишається третій партнер цього вкрай суперечливого альянсу: Тегеран»»[73]

- «Die Vereinten Nationen berichteten am Dienstag von Massakern durch einrückende Assad-Truppen. In *Aleppo*, so ein UN-Sprecher, zeige sich ein «kompletter Kollaps der Menschlichkeit»» – «У *Аленно*, на думку представника ООН, змалювався «повний крах людяності»»[71]
- «Wie die *Augsburger Allgemeine* berichtete, durchsuchten die Ermittler die Privat- und Geschäftsräume des 70-jährigen Sauter in München und im *schwäbischen Landkreis Günzburg*» – «Як повідомляє *Augsburger Allgemeine*, слідчі провели обшуки в приватних і комерційних приміщеннях 70-річного Заутера в Мюнхені та в *швабському районі Гюнцибург*»

До реалій, які стосуються органів влади можна віднести слова:

- «Dass er darüber frei im *Bundestag* debattieren lassen will und sich weitgehend aus dieser schwierigen Frage raushält, werfen ihm mehrere Redner vor» – «Декілька спікерів звинувачують його в тому, що він хоче вільно обговорювати його в *Бундестазі* і в основному триматися осторонь цього непростого питання»[73]
- «Die offenbar geplante Ernennung eines Vertrauten des türkischen *Präsidenten* Recep Tayyip Erdoğan zum Handelsattaché im *Generalkonsulat* in Frankfurt am Main sorgt für Empörung» – «Очевидно, сплановане призначення довіреної особи президента Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана торговим аташе в

Генеральному консульстві у Франкфурті-на-Майні викликає обурення»[74].

- «Auch eine Anfrage von ZEIT ONLINE bei der türkischen *Botschaft* in Deutschland blieb bislang ohne Reaktion» – «Запит від ZEIT ONLINE до *посольства* Туреччини в Німеччині поки що залишився без відповіді»[73]
- «Wie von Ros Atkins von der BBC zusammengefasst: Trotz strengen Lockdowns trafen sich *Mitarbeiter des Regierungssitzes* in der Downing Street im Jahr 2020 mindestens fünfmal zu Treffen mit Drinks und Snacks, bei denen mehrere Male auch Johnson und seine Frau Carrie anwesend waren» – «Як підсумував BBC Рос Аткінс : незважаючи на суворі карантини, *співробітники урядового штабу* на Даунінг-стріт зустрічалися щонайменше п'ять разів, щоб випити напої та закуски у 2020 році, кілька разів, включаючи Джонсона та його дружину Керрі»[71]
- «Die Regierung hatte ein abgestuftes Verfahren mit Selbsttests eingeführt» – «Уряд запровадив багаторівневий процес самотестування» [74]
- «Man arbeite mit dem Bayerischen Landeskriminalamt in München zusammen» – «Вони співпрацюють з Управлінням кримінальної поліції Баварії в Мюнхені»
- «Weitere Details nannte die *Generalstaatsanwaltschaft* nicht» – «Більш детальну інформацію в *Генпрокуратурі* не повідомили»

До критерію носії влади можна віднести наступні реалії, як:

- «Höflich ist er ja, der neue *Bundeskanzler*» – «Новий *федеральний канцлер* ввічливий»[75]
- «So gerät die ganze Fragestunde mitunter etwas fade: Auf der Regierungsbank beginnen die *Minister* bald, sich leise zu unterhalten» –

- «Тому весь час для запитань іноді стає трохи м'яким: на лаві урядових *міністрів* незабаром починають тихо розмовляти»[75]
- «Viele *Abgeordnete* im Plenum studieren ihre Handys oder Tablets» – «Багато *євродепутатів* на пленарному засіданні вивчають свої мобільні телефони або планшети»[71]
 - «Nach Tritten auf einen *am Boden* liegenden Demonstranten verlor Erdoğan's Vizestabschef 2014 seinen Job» – «Заступник глави штабу Ердогана втратив роботу в 2014 році після того, як ударив ногами протестувальника, який лежав на землі»[74]
 - «Die offenbar geplante Ernennung eines Vertrauten des türkischen *Präsidenten* Recep Tayyip Erdoğan zum Handelsattaché im Generalkonsulat in Frankfurt am Main sorgt für Empörung» – «Очевидно, сплановане призначення довіреної особи *президента* Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана торговим аташе в Генеральному консульстві у Франкфурті-на-Майні викликає обурення»[71]
 - «Die Türkische Gemeinde in Deutschland (TGD) forderte die sofortige Absetzung *des Ex-Vizestabschefs* Yusuf Yerkel von dieser Funktion.» – «Турецька громада в Німеччині (TGD) вимагала негайного звільнення з цієї посади *екс-заступника глави апарату* Юсуфа Еркеля»[74]
 - «Mehrere Medien hatten über Yerkels Berufung zum *Handelsattaché berichtet*» – «Кілька ЗМІ повідомили про призначення Єркель *комерційним аташе*»[75]
 - «Seine Entschuldigung beruhigt kaum und doch wird sich *der Premier wohl* vorerst im Amt halten» – «Його вибачення навряд чи є заспокійливим, і все ж *прем'єр-міністр*, ймовірно, залишиться на посаді поки що»[71]

- «Es war die Zeit, in der nicht einmal Familienmitglieder besucht werden durften, die in Krankenhäusern oder Altenheimen verstarben, wie *der Abgeordnete* der nordirischen Partei DUP, Jim Shannon, am Dienstag mit tränenerstickter Stimme im Parlament erzählte» – «Це був час, коли навіть членів сімей, які померли в лікарнях або будинках престарілих, не можна було відвідати, як сказав *депутат* від партії Північної Ірландії Джим Шеннон у вівторок у парламенті, захлинувшись від сліз»[74]
- «Weil der bislang wegen eines Vetos Russlands und Chinas nicht tätig geworden war und erwartbar auch die syrische Justiz nicht handelte, konnte *der Generalbundesanwalt* gegen Anwar R. Anklage erheben» – «Оскільки він ще не діяв через вето з боку Росії та Китаю, а також, як і очікувалося, сирійська судова влада також не діяла, *Федеральний прокурор* зміг висунути звинувачення проти Анвара Р»
- «Es hat auch *ein verheerendes Zeichen* für die Diktatoren in anderen Ländern gesetzt: Kriegsverbrechen und Verbrechen gegen die Menschlichkeit lohnen sich wieder» – «Він також подав руйнівний (епітет) сигнал диктаторам інших країн: військові злочини та злочини проти людяності – це вигідно»[74]

До речі, із представлених вище реалій, що входять до підгрупи «носії влади» найбільш вживанішим у поданому матеріалі є слово «*Bundeskanzler*» – федеральний канцлер та вживається близько 10 тисяч раз:

- «*Bundeskanzler* Olaf Scholz hat Russland mit «hohen Kosten» und schwerwiegenden politischen, wirtschaftlichen und finanziellen Konsequenzen für den Fall eines Einmarsches in die Ukraine gewarnt» – «*Канцлер* Олаф Шольц попередив Росію про «високі витрати» та серйозні політичні, економічні та фінансові наслідки вторгнення в Україну»

- «*Bundeskanzler* Olaf Scholz will am Mittwoch eine Rede halten» – «*Канцлер* Олаф Шольц хоче виступити з промовою у середу»
- «Das ist die Folge eines Deals zwischen Frankreich und Deutschland: Der frühere Finanzminister Olaf Scholz (SPD), heute *Bundeskanzler*, wollte Gas als grüne Übergangsenergie verankern; die Franzosen die Atomkraft.» – «Це результат угоди між Францією та Німеччина: колишній міністр фінансів Олаф Шольц (СДПН), нині *канцлер*, хотів закріпити газ як зелену перехідну енергію французької атомної енергетики»
- «Alle 16 Regierungschefinnen und Regierungschefs der Länder haben sich dazu bekannt, dass sie für eine allgemeine Impfpflicht sind», sagte *Bundeskanzler* Olaf Scholz (SPD) nach der Ministerpräsidentenkonferenz» – «Усі 16 глав урядів федеральних земель заявили, що вони за загальну вакцинацію», – сказав *федеральний канцлер* Олаф Шольц (SPD) після конференції прем'єр-міністрів.»

Суспільно-політичні реалії суспільно-політичного життя представлені такими словами: політична діяльність і діячі:

- «Viele Abgeordnete im *Plenum studieren* ihre Handys oder Tablets» – «Багато *євродепутатів* на пленарному засіданні вивчають свої мобільні телефони або планшети»[71]
- «Viele der Scholz-Sätze kennt man bereits, aus der ersten Regierungs- oder der Neujahrsansprache, manche auch schon aus *dem Wahlkampf*» – «Багато речень Шольца вже відомі, з першої урядової чи новорічної промови, а деякі з *виборчої кампанії*»[75]
- «Das Gerede bringt jetzt nichts mehr", greift ihn *Oppositionsführer* Keir Starmer von der Labour-Partei an und fordert Johnson auf, sein Amt niederzulegen» – ««Тепер розмови марні», – накидається на нього *лідер опозиції* Кейр Стармер з Лейбористської партії та закликає Джонсона піти у відставку»[74]

- «Kaum ein *Oppositionsmitglied*, das seine Entschuldigung anerkennt» – «Навряд чи хтось із *опозиціонерів* визнає свої вибачення»[71]
- «*Das historische Versagen* von gestern holt *die Kanzlerin* heute ein. Als Erdoğan auf Europa zuing, *schlug sie ihm die Tür vor der Nase zu*. Jetzt, da er sein Land von Europa wegdreht, da *läuft sie ihm hinterher*» – «*Kanzlera* настигає вчорашній історичний провал. Коли Ердоган наблизився до Європи, вона зачинила двері перед його носом. Тепер, коли він відвертає свою країну від Європи, вона біжить за ним слідом»»

До переліку реалій, що відносяться до патріотичних та громадських рухів можна виокремити наступні лексеми, як «*der Demokratie- und Menschenrechtsbewegung*» – рух за демократію та права людини.

- «Kein Zufall also, dass an diesem Tag Abgeordnete von CDU, *Linke und der AfD* darauf hinweisen, dass Scholz der eigentlichen Frage ausgewichen ist» [74]
- «Als Teil *der Demokratie- und Menschenrechtsbewegung* in Deutschland können wir die Ernennung von Herrn Yerkel zum Handelsattaché im türkischen Generalkonsulat nicht unkommentiert lassen", kritisierte der TGD-Vorsitzende Atila Karabörklü in einer Pressemitteilung» – «Як частина *руху за демократію та права людини* в Німеччині, ми не можемо залишити без коментарів призначення пана Йеркеля комерційним аташе в Генеральному консульстві Туреччини», – розкритикував голова TGD Атіла Караборклю у прес-релізі»[71]
- «In Frankreich rufen Lehrerverbände und Elternorganisationen für Donnerstag zu einem *landesweiten Streik* an den Schulen sowie *Demonstrationen gegen den Corona-Kurs* auf» – «У Франції асоціації вчителів та батьківські організації закликають до *загальнонаціонального страйку* в школах та *демонстрацій* проти курсу Corona у четвер»[74]

- «Es ist absurd und unbegreiflich, wie ein Mann, der offensichtlich gewalttätig und ein Feind von Grundrechten und *Demokratie* ist, zu solch einem wichtigen Posten kommt", führt Karabörklü darin weiter aus» – ««Абсурдно і незрозуміло, як людина, яка є явно насильницькою і ворогом основних прав і *демократії*, може отримати таку важливу посаду», – продовжує Караборклю»[75]
- «Das Gerede bringt jetzt nichts mehr», greift ihn Oppositionsführer Keir Starmer von *der Labour-Partei* an und fordert Johnson auf, sein Amt niederzulegen» – «Тепер розмови марні», – накидається на нього лідер опозиції Кейр Стармер з *Лейбористської партії* та закликає Джонсона піти у відставку»[71].
- «Selbst der Vorsitzende *der schottischen Fraktion der Tories*, Douglas Ross, fordert Johnsons Rücktritt» – «Навіть лідер *шотландських торі* Дуглас Росс закликає Джонсона піти у відставку»[74]
- «Es war die Zeit, in der nicht einmal Familienmitglieder besucht werden durften, die in Krankenhäusern oder Altenheimen verstarben, wie der Abgeordnete *der nordirischen Partei DUP*, Jim Shannon, am Dienstag mit tränenerstickter Stimme im Parlament erzählte» – «Це був час, коли навіть членів сімей, які померли в лікарнях або будинках престарілих, не можна було відвідати, як сказав депутат від *партії Північної Ірландії* Джим Шеннон у вівторок у парламенті, захлинувшись від сліз»[71]
- «Putins Angst vor *der Revolution*» – «Страх Путіна перед *революцією*»
- «Das kasachische Volk erhebt sich, *das Regime* wankt: Für Wladimir Putin darf das nicht sein, schon gar nicht in der Nachbarschaft. Er kennt nur eine Antwort: Gewalt» – «Казахський народ повстає, *режим* трясеться: для Володимира Путіна цього не повинно бути, особливо по сусідству. Він знає лише одну відповідь: насильство»

- «Anwar R. ist nur einer von vielen Funktionären, die *das Regime des syrischen Diktators* Baschar al-Assad mit perverser Brutalität unterstützt haben» – «Анвар Р. – лише один із багатьох функціонерів, які із збоченою жорстокістю підтримували *режим сирійського диктатора* Башара Асада»
- «Der US-Bundesstaat New York hat die mächtige *Waffenlobbygruppe NRA* verklagt und eine Auflösung der Organisation verlangt» – «Американський штат Нью-Йорк подав до суду на потужну збройну лобістську групу *NRA* і зажадав її розпуску»

Таким чином, на шпальтах Інтернет видання можна виокремити такі суспільно-політичні реалії як адміністративно-територіальні одиниці, географічні маркування, назви патріотичних та громадських рухів, носії влади та назви населених пунктів.

2.3. Функціональні особливості реалій в текстах оригіналу та перекладу

У публіцистичному стилі сам текст відкрито висловлює оцінне ставлення до фактів, що викладаються. Це і зрозуміло, оскільки основною функцією публіцистики є інформаційна та агітаційно-пропагандистська.

Спираючись на наукові роботи таких авторів, як Н. А. Фененко, С. С. Вершняк, І. Р. Абкадірова та інші можна виокремити наступні функції реалій, що присутні у текстах публіцистичного тексту. До таких можна віднести наступні:

- номінативна функція;
- функція створення місцевого (національного) колориту;
- функція створення історичного колориту;
- соціально-стилістична функція;
- експресивно-оцінна функція;
- функція створення розмаїття

У матеріалі розміщених на сайті Інтернет видання «Die Zeit» можна звернути увагу на те, що досить часто журналісти використовують «емоційно забарвлену лексику, особливих граматичних форм, неологізмів та okazіоналізмів, особливих форм написання слова» пояснюється необхідністю формування ресурсу уваги читачів [65, с. 237].

У цілому нині експресивні мовні засоби роблять великий внесок у реалізацію глобальної авторської інтенції – інтенції переконання. Згідно Є.І. Беглової, в газетних текстах експресія створюється з допомогою як окремих мовних одиниць (наприклад, лексем, аббревіатур, фразеологізмів), але й стилістичних засобів і тропів, які враховують специфіку газетної промови.

Так, експресивні мовні засоби найчастіше трапляються у сильних позиціях тексту – у заголовках, що сприяє наданню на читача особливо сильного емоційного впливу, і навіть дозволяє спочатку задати тональність тексту, висловити оціночність. Саме тому, досить часто у заголовках статей можна побачити суспільно-політичні реалії. Наприклад, у заголовку «Putins Angst vor *der Revolution*» – «Страх Путіна перед *революцією*» видно, що автор статті хотів зробити акцент на важливості матеріалу, що буде поданий у дослідженні, тому і використав слово «*der Revolution*» – «революція».

У наступному заголовку «Der Hüter *der Diktatoren*» – «Хранитель диктаторів» можна звернути увагу, що у матеріалі йде мова також про політику Росії, проте у заголовку емоційно та загадково завуальовано про що буде йти мова в поданому матеріалі. Крім того, такі заголовки виконують функцію створення інтриги.

За допомогою використання експресивних мовних засобів у авторському наративі виражається оцінка описуваних подій журналістом. Наприклад: «*Amerika wieder groß machen*» – «Повернемо Америці колишню велич».

Використання експресивних мовних засобів в авторському наративі як прийом інтерпретації, що практично не зустрічається в розширених замітках новин, характерно для жанру статті. У статтях експресивні мовні засоби дають змогу сформувавши тональність, передати авторську оцінку події.

Номінативна функція реалізується для повного та різноманітного відображення навколишньої дійсності, а також для характеристики місця та часу дії у творі. Цю функцію реалій можна простежити у таких прикладах: «Louis Freeh leitete in der Ära Clinton die US-Bundespolizei FBI. Der Jurist machte sich später als Rechtsberater einen Namen und war kurz davor, in der Aufarbeitung der Dieselfläre mit VW anzubandeln. Jetzt ist das Tischtuch endgültig zerschnitten – es gibt schwere Vorwürfe» – «Луїс Фрі очолював ФБР за доби Клінтона. Згодом адвокат зробив собі ім'я як юридичний консультант і збирався обговорити питання з переробки дизельного палива з компанією Volkswagen. Зараз конфлікт між сторонами загострився, і шляху назад вже немає – є серйозні звинувачення»

У даному прикладі можна побачити такі реалії, як:

- Louis Freeh (Луїс Фрі) – колишній директор федерального бюро розслідувань [24];
- Clinton (Вільям Джефферсон Клінтон) - 42-й президент США від Демократичної партії [27];
- VW (Volkswagen) - німецька автомобільна марка [22].

Ще один приклад: «Die Ufo habe die von Lufthansa für das gesamte Verfahren verlangte Friedenspflicht nicht akzeptieren können, erläuterte Baublies. Einen weiteren Anbahnungsversuch der Schlichter Matthias Platzeck und Frank-Jürgen Weise könne es unter gleichen Voraussetzungen nicht mehr geben» – «Боблі пояснив, що НЛО не зміг прийняти мирне зобов'язання, потрібне Люфтганзою. Подальша спроба встановлення ділових зв'язків посередників Маттіаса Платцека та Франка-Юргена Вайса за тих самих умов безглузда».

- У вказаному реченні, реалії вираженні наступними лексемами: Lufthansa (Люфтганза) – найбільший авіаперевізник Німеччини [19];
- Matthias Platzeck (Маттіас Платцек) – німецький політик, представник Соціал-Демократичної партії Німеччини [28];

– Frank-Jürgen Weise (Франц-Юрген Вайз) – менеджер, колишній голова Федерального агентства зайнятості Німеччини [30].

У контексті реалії можуть ще називатись імена відомих політичних, громадських діячів та відомі компанії Німеччини.

Також суспільно-політичні реалії виконують у медійному дискурсі і оціночну функцію. Оцінка у ЗМІ це не лише індивідуальна оцінка подій журналістом, це оцінка певних ідеологічних груп, яку автор відображає у своєму тексті. Так, оцінність буває експліцитною та імпліцитною. Експліцитна оцінка – це явно виражена у тексті авторська позиція, підтримувана лексичними засобами.

Так, авторську позицію у статтях виражають наступні суспільно-політичні реалії, як генеральне консульство «Die offenbar geplante Ernennung eines Vertrauten des türkischen *Präsidenten* Recep Tayyip Erdoğan zum Handelsattaché im *Generalkonsulat* in Frankfurt am Main sorgt für Empörung» – «Очевидно, сплановане призначення довіреної особи президента Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана торговим аташе в *Генеральному консульстві* у Франкфурті-на-Майні викликає обурення», опозиціонер «Kaum ein Oppositionsmitglied, das seine Entschuldigung anerkennt» – «Навряд чи хтось із опозиціонерів визнає свої вибачення»,

Саме тому, імпліцитна оцінка – це вмале маніпулювання словом, створення підтексту, який може посилити вплив тексту та його прагматичну спрямованість [29 с. 102]. Прихована оцінка поступово вселяється адресату, який приймає її на сугестивному, емоційному рівні.

Подібну приховану оцінку можна побачити у реалії *режим*, у словосполученні *режим трясеться* «Das kasachische Volk erhebt sich, das Regime wankt: Für Wladimir Putin darf das nicht sein, schon gar nicht in der Nachbarschaft. Er kennt nur eine Antwort: Gewalt» – «Казахський народ повстає, режим трясеться: для Володимира Путіна цього не повинно бути, особливо по сусідству. Він знає лише одну відповідь: насильство»

Варто вказати і про інформаційну функцію реалій, яка полягає в детальному уточненні політичної ситуації «Auch die russische *misija* in Syrien ist nicht vollendet. Noch wackelt Putins *Schützling* Assad, noch denkt keine Kriegspartei ans Aufgeben. Die Russen verringern nur ihre *Präsenz*, verschwinden aber nicht wie 1989 aus Afghanistan. Die beiden *Stützpunkte* in Tartus und Latakia bleiben und können jederzeit wieder verstärkt werden. Einen Tag nach Putins Paukenschlag flogen seine *Bomber schwere Angriffe* gegen Palmyra. Der Rest der Welt rätselt zu Recht. Ist das wirklich das Ende der russischen *Expansionsphase*, die 2008 in *Georgien* begann, in der Ukraine zum *Landraub* führte und in Syrien in die offene *Kriegführung* mündete?»

Що в перекладі українською мовою як «Російська місія у Сирії ще не завершена. Асад, протеже Путіна, ще вагається, і жодна сторона не думає здаватися. Росіяни лише зменшують свою присутність, але зникають, як із Афганістану 1989 року. Дві військові бази в Тартусі та Латакі функціонують і можуть у будь-який час бути знову посилені. Наступного дня після удару в літаври Путіним його бомбардувальники вчинили тяжкі напади на Пальміру. Решта світу губиться в здогадках. Чи справді це кінець російської фази експансії, що почалася в *Грузії* в 2008 році, що призвела до захоплення частини України та війни в Сирії?»»[75]

Потрібно також зазначити, що використовуючи суспільно-політичні реалії у текстах статей автори створюють образний ряд, який може нести і негативний посил. На приклад, «Terrorexperten *diagnostizieren*, es handele sich um «Selbstradikalisierung», um «homegrown terrorism» – «Спеціалісти в галузі тероризму ставлять діагноз «саморадикалізація», «доморощений тероризм».

У даному варіанті автор даним виразом порівнює діяльність експертів з роботою лікарів, чим провокує народження асоціативного ряду «тероризм» – «хвороба», «терористи» «хворі люди», а також застосовує характерну для політичного дискурсу концептуальну лексику (*Selbstradikalisierung* – саморадикалізація) і навмисно не переводить з англійської на німецький

словосполучення *homegrown terrorism* – доморощений тероризм. Відсутність перекладу вказує на те, де зародився даний феномен, а саме – у США.

Крім того, розповідь про воєнні дії та політику завжди супроводжується використанням концептуальної лексики та присутніх суспільно-політичних реалій «*De facto bestehen also zwei parallele Pläne zur Einnahme Rakkas, die sich kaum in Einklang bringen lassen werden. Wenn Washington und Ankara sich nicht einigen, droht eine tiefe Verwerfung zwischen den Nato-Alliierten*» – «Де-факто існує два паралельні плани взяття *Раккі*, які навряд чи будуть узгоджені. Якщо *Вашингтон* і *Анкара* не порозуміються, є загроза глибокого розколу між союзниками по НАТО»»

Висновки до 2 розділу

Таким чином, під час аналізу матеріалу Інтернет-видання газети «*Die Zeit*» були виявлені та про класифіковані реалії за такими групами-кластерами як адміністративно-територіальні одиниці, географічні маркування, назви патріотичних та громадських рухів, носії влади та назви населених пунктів. У текстах статей вони виконують такі функції як номінативну, оціночну та інформаційну.

РОЗДІЛ III. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЙ НА МАТЕРІАЛІ СТАТЕЙ З ГАЗЕТИ «DIE ZEIT»

3.1. Визначення труднощів та способів перекладу суспільно-політичних реалій

Переклад реалій є дуже важливою і кропіткою роботою, адже неправильне трактування тієї чи іншої реалії може призвести до неправильного або повного нерозуміння тексту.

Переклад реалій вимагає від перекладача не просто володіння перекладацькою технікою, а й справжнього перекладацького мистецтва. Інформація, яку несе в собі мовна реалія у кожному конкретному випадку, визначає спосіб відтворення її семантико-стилістичних функцій.

Неодмінною та найголовнішою умовою коректного відтворення реалій є глибоке знання мови. В перекладі творів про події і звичаї далекі від наших, перекладач змушений використовувати всю свою уяву, всі ресурси рідної мови, щоб уявити яким був би опис рідною мовою тих чи інших явищ, якщо б вони існували в житті його народу.

Коли вірне уявлення про реалію складене, перекладачеві залишається вирішити, як представити її своїм читачам. Психологічно це той випадок, коли поняття про подію чи явище вже є, а відповідного слова для нього ще немає.

Особливість слів-реалій полягає в тому, що вони в певному контексті можуть набувати будь-якої стилістичної функції, певної конотативної семантики, та, навіть, ставати ключовим словом в реченні. Як в художніх текстах, так і в побутовому мовленні, слова-реалії вживаються насамперед з метою номінації та комунікації, не виділяючись поміж інших слів.

Стилістична амплітуда реалії надзвичайно широка, що і необхідно враховувати перекладачам. Але в тексті оригіналу реалія виступає, як щось звичне, зрозуміле, органічне та рідне для читача, якому цей текст призначений.

Звідси – дилема: або показати специфіку або ж зберегти звичність і втратити специфіку. Це складна дилема навіть для досвідчених перекладачів і

подолати її можна тільки маючи глибокі знання щодо побуту та історії народу, та опанувавши мову оригіналу в усіх її діалектах. Великою складністю в перекладі німецьких публіцистичних текстів є те, в сучасних тлумачних і перекладних словниках слова-реалії представлені доволі бідно.

Вони мають сухий нормативний характер та опираються на літературні цитати, не приймаючи до уваги народне мовлення, де реалії використовуються більше. Твердження, що мовні реалії перекладаються – неточне. Переклад передбачає відтворення семантико-стилістичних функцій реалій, пошук відповідника у цільовій мові.

Але особливість перекладу мовних реалій полягає саме в тому, що в етнокультурні, матеріальній чи духовній, в історії носіїв цільової мови немає співвідносного відповідника, поняття чи явища. Таким чином, щодо перекладу реалій доречно говорити не про переклад у буквальному розумінні, а лише про віднайдення семантико-стилістичного відповідника або про трансляційне перейменування реалій.

Переклад мовних реалій як в художніх так і в публіцистичних текстах є цікавою та водночас в край важкою та відповідальною працею, оскільки недостатнє знання історії народу, його культури, звичаїв, суспільного ладу, особливостей політичного життя може призвести до неадекватного перекладу, що просто або не буде сприйматись реципієнтом, або буде сприйматись, але не належним чином.

Реалії – це слова, які найбільш яскраво відображають своєрідність культури народу – носія. Особливості культури можуть бути невідомі певному перекладачу з іншої країни, але саме в цьому вся відповідальність за «зрозумілий» людині переклад лягає на нього.

Збереження національної своєрідності мови оригіналу в перекладі є завданням досить складним, у процесі перекладу відбувається не тільки зіставлення різних мовних систем, а й зіткнення різних культур. Саме тому проблема перекладу реалій стала об'єктом численних наукових досліджень в лінгвістиці.

Дане питання містить в собі багато спірних моментів. А саме: виділення та розмежування безпосередньо способів перекладу реалій і правомірність та необхідність вживання того чи іншого прийому перекладу. Перекладач-практик в своїй діяльності покладається виключно на власний перекладацький інстинкт, опирається на отримані знання та використовує накопичений досвід. Саме тому рішення обрати той чи інший прийом перекладу є виключним правом та відповідальністю перекладача. Вирішальне слово, незалежно від існуючих теоретичних досліджень, завжди залишається за ним.

Мовознавці та перекладознавці дійшли спільної думки про те, що при перекладі мовних реалій виникає два види основних труднощів, що полягають у відсутності у мові перекладу відповідників через відсутність у носіїв цієї мови позначеного реалією об'єкта та необхідністю поряд із предметним значенням реалії передати і її колорит – національне й історичне забарвлення.

Тематика журналістських матеріалів також обумовлює широке використання назв різних міжнародних та національних організацій: НАТО, ООН, ІД (організація заборонена в РФ) (у німецькій мові IS – «Islamischer Staat», тобто «Ісламська держава», (організація заборонена в РФ)). Автори роблять ставку на читача, поінформованого про стан справ у світі, і зазвичай не розшифровують аббревіатури.

«Eine große Idee, eine *Utopie*. Diese geteilte Utopie ist für sie die einzige Möglichkeit zur Erlösung. Sie ist der Übergang von der gemeinen Kriminalität zum islamischen *Fundamentalismus*» – «Прекрасна ідея, утопія. Ця утопія, що розділяється, – єдиний шлях до порятунку. Це перехід звичайного злочину до ісламського *фундаменталізму*».

Фундаменталізм – це реалія, що використовується в мові політики для позначення радикальних консервативних течій.

«Vielmehr ist dies die Lage in Obamas achtem Jahr: krisenhafter (Wieder)Aufstieg Chinas und anderer Ex-Kolonisierter; Zerfall ganzer Staaten(-systeme) wie in Arabien; weltweite *Renaissance* des *Autoritären*; Wiederkehr von *Tribalismus* und Glaubenskriegen; Selbstschwächung des Westens durch einen

Kapitalismus, der soziale Unwuchten verstärkt; Flüchtlingsströme als nächste *Globalisierungsstufe*» – ««Така ситуація восьмого року правління Обама: кризовий підйом Китаю та інших у минулому колонізованих країн; розпад цілих країн та державних систем, як в Аравії; всесвітній ренесанс авторитаризму; повернення трайбалізму релігійних воєн; ослаблення Заходу своїми руками за допомогою капіталізму, що посилює соціальні дисбаланси; приплив біженців як наступний рівень глобалізації»

«Dann kam die dritte Krise. Sie hat den bisher tiefsten Riss zum Vorschein gebracht. Millionen fliehen aus dem Mittleren Osten – Ende offen. *Destabilisiert* wurde die Region nicht zuletzt durch die *US-Außenpolitik*, besonders durch Bushs Irakkrieg. In Europa profitieren die *Rechtspopulisten* von den Ängsten vor Chaos, *Überfremdung* und *Terror*» – «Потім настала третя криза, яка спровокувала серйозний розкол. Мільйони людей біжать з Близького Сходу, і поки що кінця цьому не видно. Регіон був не в останню чергу дестабілізований внаслідок зовнішньої політики Америки, зокрема війни Буша в Іраку. Праві популістські партії по всій Європі грають на страху перед хаосом, *Überfremdung* і терором»»

Überfremdung буквально означає «надмірну іноземність», тобто надмірну імміграцію і, як наслідок, домінування іноземних впливів на суспільство та культуру. Термін виник у політиці Німеччини у зв'язку зі зростанням міграції. Закономірно, що він відсутній в мові перекладачів, оскільки не всі країни приймали великої кількості біженців.

Крім того, скорочено написані в оригіналі назви установ, політичних партій, інституцій у перекладі не розшифровують, а транскрибують. Пояснення до них наводять при першому згадуванні у текстуальних примітках або у списку скорочень. Якщо існує традиція вживання абревіатур українського перекладу цієї іноземної назви, їх треба використовувати [39, с. 44].

«In der Mitgliederkartei der NSDAP im Bundesarchiv in Berlin sind neue bedeutende Namen aus Wissenschaft, Kunst, Politik und Medien aufgetaucht» – «Нові важливі імена з сфери науки, мистецтва, політики і засобів масової інформації з'явилися в досьє членів НСРПН в Федеральному архіві в Берліні».

У цьому прикладі наведена політична партія NSDAP, яка є політичною реалією Німеччини. Хоча українська аббревіатура цієї партії звучить як НСРПН, у перекладах, за правилом, використовується саме спосіб транскрипції – НСРПН.

У разі відсутності відповідника певної назви в мові перекладу, при першому згадуванні слід застосовувати оригінальну назву, зокрема якщо йдеться про однокомпонентну назву або аббревіатуру. При наступних згадуваннях в тексті для однокомпонентних назв доречно наводити відповідник, що вже застосовувався в мові перекладу, а для багатоконпонентних – кальку.

Повну назву наводять, як правило, на початку статті, далі в тексті використовують аббревіатуру. Так само перекладають назви відомих німецьких партій, представлених у Бундестазі:

- «CDU-Generalsekretär Paul Ziemak griff im Anschluss die AfD und deren Thüringer Landeschef Björn Höcke an. «Es gibt einige, die sagen, warum nennt der CDU-Generalsekretär Herrn Höcke einen Nazi?»» – «Генеральний секретар Християнсько-Демократичного союзу (ХДС) Пауль Зіеміак згодом напав на партію Альтернатива для Німеччини (АдН) і на губернатора федеральної землі Тюрінген Бйорна Хокке. «Деякі говорять, чому Генеральний секретар ХДС називає пана Хокке нацистом?»»»
- «Der Vorsitzende der Arbeitnehmergruppe der Union im Bundestag, Axel Knoerig (CDU), ist gegen eine politische Festlegung des Mindestlohns» – «Голова групи профспілок у Бундестазі Аксель Кьоріг (ХДС) проти політичного визначення мінімальної заробітної плати»
- «Nordrhein-Westfalens Ministerpräsident Hendrik Wüst (CDU) erwartet deutlich mehr Schwarzarbeit durch die Erhöhung des Mindestlohns» – «Прем'єр-міністр землі Північний Рейн-Вестфалія Хендрік Вюст

(ХДС) очікує значно більше незадекларованої роботи в результаті підвищення мінімальної заробітної плати»

- «Laut einer Studie des RWI – Leibniz-Instituts für Wirtschaftsforschung und der University of Southern Denmark (CDU) in Sønderborg hatten etwa Spiele der Fußball-Bundesliga mit vielen Zuschauenden zu einem deutlichen Anstieg der Neuinfektionen geführt» – «Згідно з дослідженням RWI - Інституту економічних досліджень імені Лейбніца та Університету Південної Данії (ХДС) в Сондерборзі, ігри Бундеслиги з великою кількістю глядачів призвели до значного зростання нових випадків зараження»

У цьому прикладі наведені дві партії – CDU та AfD, – назви яких є політичними реаліями німецької мови. На початку тексту була введена повна назва кожної з партій, а далі була використана аббревіатура. При передачі назв партій найчастіше використовується калькування, тому був обраний саме цей спосіб перекладу. «Der Kanzler will erreichen, dass diese Zitate von DDP nicht weiter verbreitet werden dürfen.» – «Канцлер хоче домогтися того, щоб ці цитати з НДП не отримали подальшого поширення».

Також потрібно зауважити про ще одну аббревіатуру, як СДПН – соціал-демократична партія Німеччини. Проте, можна звернути увагу на те, що у статтях назва даної партії залишається також аббревіатурою «SPD» та не перекладається:

- «Bundesgesundheitsminister Karl Lauterbach (SPD) hat die geplante Einführung einer allgemeinen Impfpflicht abermals verteidigt.» – «Федеральний міністр охорони здоров'я Карл Лаутербах (СДПН) знову виступив на захист запланованого введення обов'язкової вакцинації»
- «Aber ich bin davon überzeugt, dass es eine große Gruppe von Ungeimpften gibt, die wir durch die Impfpflicht zu einer Impfung bewegen können", sagte der SPD-Politiker» – «Але я переконаний, що є велика група невакцинованих людей, яких ми можемо переконати

вакцинуватися через зобов'язання вакцинувати», – сказав політик СДПН»

- «Begrüßt wird die von Bundesgesundheitsminister Karl Lauterbach (SPD) verfolgte Priorisierung der nur begrenzt verfügbaren PCR-Tests auf vulnerable Gruppen und Beschäftigte, die diese betreuen und behandeln» – «Пріоритетність обмеженої доступності ПЛР-тестів для вразливих груп і працівників, які доглядають за ними та лікують їх, як цього домагається федеральний міністр охорони здоров'я Карл Лаутербах (СДПН), вітається»
- «Am Montag kommen die Regierungschefinnen und -chefs der Länder mit Bundeskanzler Olaf Scholz (SPD) zu einer weiteren Beratungsrunde zur Corona-Pandemie zusammen» – «У понеділок глави урядів федеральних земель зустрінуться з канцлером Олафом Шольцом (СДПН) для чергового раунду консультацій щодо пандемії коронавірусу»
- «Der Frankfurter Oberbürgermeister Peter Feldmann (SPD) schrieb, Emil Mangelndorff sei wegweisend für den Jazz und prägend für seine Heimatstadt Frankfurt gewesen» – «Мер Франкфурта Петер Фельдманн (СДПН) написав, що Еміль Мангельсдорф був піонером джазу і вплинув на його рідне місто Франкфурт».

Їх поява пов'язана з особливостями політичного, економічного, соціального чи культурного розвитку країни. Крім того, цікаво, що в сучасній німецькій мові не просто багато запозичень – велика частина лексики англійською мовою використовується в принципі без перекладу, що можна побачити у текстах.

- «Deutschland übernimmt den Großteil der Fliehenden, während der US-Wahlkampf zum Wettbewerb der Schäßigkeit gegenüber syrischen Flüchtlingen verkommt. Es ist fast, als hätte ein Rollentausch stattgefunden: Deutschland als *home of the brave* (реминисценция), das sich zuversichtlich den Flüchtlingen öffnet, während Amerika tief

verunsichert zwischen Rückzugssehnsucht und Drohgebärden schwankt. "Der *can-do-spirit* (*wir schaffen das!*) ist auf die andere Seite des Atlantiks gewechselt", schrieb der Deutschlandkenner der New York Times, Roger Cohen» – «Німеччина прийняла велику кількість біженців, у той час як передвиборні кампанії в США з питання про прийом сирійських біженців перетворилися на змагання з жорстокості. Америка нервово коливається між бажанням відступити і загрозливими жестами. «Бойовий дух тепер знаходиться по інший бік Атлантики», – написав Роджер Коен, експерт з Німеччини з New York Times».

- «Stress unter Partnern hat es immer wieder gegeben, vor allem zu Zeiten der *Ostpolitik* und der Nato-Nachrüstung. Doch man hielt im Angesicht einer gespalteten Welt zusammen. Auch im Jahrzehnt nach dem Ende des Kalten Krieges ging das so weiter. Die USA waren der Hegemon, der die liberal-demokratisch-kapitalistische Weltordnung sicherte, in der die Bundesrepublik prosperierte: ein Allparteienkonsens, gegen den der *Antiamerikanismus* vom linken und rechten Rand keine Chance hatte» – «У відносинах між партнерами завжди була напруженість, насамперед у часи Остполітики та переозброєння НАТО. Але коли ви стикаєтеся з розділеним світом, витримуєтеся разом. Так було в перше десятиліття після закінчення холодної війни. США залишалися гегемоном, який забезпечував ліберально-демократичний-капіталістичний світовий порядок, при якому Німеччина процвітала: міжпартійний консенсус, в умовах якого антиамериканізм з боку вкрай лівих і правих не мав шансів»).

«Ostpolitik» – «Остполітика» дослівно може бути переведена як «східна політика» чи «політика Сході». Термін з'явився в німецькій мові наприкінці 60-х років ХХ століття і означав нормалізацію відносин між ФРН і Східною Європою, зокрема, з НДР.

«Antiamerikanismus» – «Антиамериканізм» означає неприязнь і протидію американському правлінню, а також його політики та культури США в цілому. Як течія з'явилася в Західній Європі в середині минулого століття. Дуже популярно у сучасній Німеччині.

Основними засобами перекладу є транскрипція та транслітерація. Вимога практичної транслітерації – якомога точніше передати звучання і зберегти морфемну будову слова та графічні особливості. Усе це не завжди легко врахувати. Деякі з варіантів ближчі до буквенного написання в мові-оригіналі, тобто зближуються з транслітерацією, а деякі наближаються до звучання слів, тобто зближуються з практичною транскрипцією.

У даному варіанті шляхом транслітерації можна перекласти наступні назви:

- *Frankfurt am Main* – Франкфурт-на-Майні «Nun soll er offenbar Handelsattaché in *Frankfurt am Main* werden» – «Тепер він, очевидно, має стати комерційним аташе у Франкфурті-на-Майні»[18]
- *der Stadt Soma* – місто Сома «Der Mann, Erdal Kocabıyık, hatte damals gegen den Regierungsbesuch in *der Stadt Soma* protestiert, in der zwei Wochen zuvor ein Bergwerk explodiert und mehr als 300 Arbeiter ums Leben gekommen waren» – «Чоловік, Ердал Коджабік, протестував проти візиту уряду до міста Сома, де двома тижнями раніше вибухнула шахта і загинуло понад 300 робітників»[18]
- *Damaskus* – Дамаск «Als Leiter einer Ermittlungseinheit in der berüchtigten Al-Khatib-Haftanstalt des Geheimdienstes in *Damaskus* war er für die Vernehmung der Gefangenen zuständig: Sie wurden geschlagen, sexuell missbraucht, mit Elektroschocks gequält – «sie wussten ganz genau, wie sie den maximalen Schmerz verursachten», sagte ein Zeuge aus, ein Überlebender» – «Будучи керівником слідчого підрозділу в сумнозвісному ізоляторі спецслужби Аль-Хатіб у Дамаску, він відповідав за допити ув'язнених: їх били, сексуально знущались, катували електричним струмом – «вони

точно знали, як заподіяти максимальний біль», – сказав свідок, який вижив»

- *Syrien* – Сирія «Es war der erste Strafprozess weltweit, in dem Beteiligte an der systematischen Staatsfolter in *Syrien* zur Verantwortung gezogen wurden.» – «Це був перший у світі кримінальний процес, у якому притягнуто до відповідальності причетних до систематичних державних тортур у *Сирії*»
- *Kobani* – Кобані «Die Rückeroberung von *Kobani*, so triumphieren kurdische Politiker, sei «der Anfang vom Ende des Islamischen Staates». Das ist allerdings eine sehr kühne Voraussage» – «Повторне завоювання *Кобані*, згідно з триумфуючими курдськими політикам, є «початком кінця ісламської держави»»
- *Russland – Türkei – Iran, Moskau – Ankara* – Анкара «Russland, die sunnitische Türkei und der schiitische Iran präsentieren sich nun als ausdrücklich antiwestliche Ordnungsmächte in der Region. Moskau hatsich in Syrien mit seiner Luftwaffe und dank der konfusen US-Politik zurück zum Status einer Großmacht gebombt; Ankara hat unter Wladimir Putins Druck eine Kehrtwende vom erklärten Assad-Gegner zum Moskauer Juniorpartner vollzogen und die Bekämpfung der syrischen Kurden zum obersten Ziel erhoben. Bleibt der dritte Partner dieser höchst widersprüchlichen Allianz: Teheran» – «Росія, суннітська Туреччина і шіїтський Іран тепер представляють собою підкреслено суперечить західним державам силу у регіоні. Завдяки військовій авіації та ставить у безвихідь політиці США Москва повернула собі в Сирії статус великої держави (політичні та публіцистичні номінації); Анкара піддавленням Володимира Путіна здійснила різкий розворот з противника Асада в молодшого партнера Москви, і зробила боротьбу проти сирійських курдів одним з головних пріоритетів. Залишається третій партнер цього вкрай суперечливого альянсу: Тегеран»»

Так як Bundestag являє собою державну установу, при відтворенні даної слова-реалії було використано транслітерацію:

- «Der Bundestag beschloss am Freitag in einem beispiellosen Schnellverfahren einstimmig einen Gesetzentwurf für erleichtertes Kurzarbeitergeld» – «У п'ятницю Бундестаг одногосно прийняв законопроект про сприяння короткочасним виплатам у небувалому швидкому порядку»
- «Der Vorsitzende der Arbeitnehmergruppe der Union im Bundestag, Axel Knoerig (CDU), ist gegen eine politische Festlegung des Mindestlohns» – «Голова групи профспілок у Бундестазі Аксель Кьоріг (ХДС) проти політичного визначення мінімальної заробітної плати»
- «Der Bundeskanzler wünscht sich eine breite Akzeptanz der Impfpflicht unter Bürgerinnen und Bürgern. Deshalb soll es nun eine breite Debatte im Bundestag geben» – «Федеральний канцлер сподівається, що примусова вакцинація буде широко прийнята серед громадян. Тому зараз мають бути широкі дебати в Бундестазі»
- «Dagegen zeigte sich aufseiten der FDP die Vorsitzende des Verteidigungsausschusses im Bundestag, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, jüngst offen für eine Diskussion über Waffenlieferungen» – «З іншого боку, Марі-Агнес Штрак-Ціммерманн, голова комітету з оборони в Бундестазі від СвДП, нещодавно відкрита для обговорення поставок зброї»

«Den heutigen Politikern «einerlei welcher Partei» warf der Deutsch-Türke Geistesverwandschaft mit den Nationalsozialisten vor, weil sie «zunehmend als Gauleiter gegen das eigene Volk agieren» – «Німецько-турецькі політики сьогодні звинувачують «яку б партію» в схожості духу з націонал-соціалістами, тому що вони «все частіше діють як гауляйтер проти власного народу». Німецьке слово-реалія «der Gauleiter» відображає звання, тому відтворюється в українській мові за допомогою прийому транскрипції.

Також потрібно зазначити, що шляхом транслітерації та транскрипції можна перекладати також і власні назви – імена та прізвища посадових осіб, котрі досить часто вживаються у статтях на суспільно-політичні теми. А саме:

- «Bundesgesundheitsminister *Karl Lauterbach* (SPD) hat die geplante Einführung einer allgemeinen Impfpflicht abermals verteidigt» – «Федеральний міністр охорони здоров'я *Карл Лаутербах* (СДПН) знову виступив на захист запланованого введення обов'язкової вакцинації»
- «Alle 16 Regierungschefinnen und Regierungschefs der Länder haben sich dazu bekannt, dass sie für eine allgemeine Impfpflicht sind», sagte Bundeskanzler *Olaf Scholz* (SPD) nach der Ministerpräsidentenkonferenz» – «Усі 16 глав урядів федеральних земель заявили, що вони за загальну вакцинацію», – сказав федеральний канцлер *Олаф Шольц* (SPD) після конференції прем'єр-міністрів»
- «Die Laborkapazitäten seien endlich, sagte Sachsen-Anhalts Gesundheitsministerin *Petra Grimm-Benne* nach einer Schaltkonferenz der Gesundheitsminister der Länder» – «Потужності лабораторій обмежені, заявила міністр охорони здоров'я Саксонії-Ангальт *Петра Грім-Бенне* після зміни конференції міністрів охорони здоров'я федеральних земель»

Наступним способом перекладу є калькування. Калькування – спосіб утворення нових слів, окремих виразів шляхом копіювання засобами власної мови лексико-семантичних моделей чужої мови. Особливо небезпечна така практика за умов асиміляції, спричинюючи руйнування системи мови, яка застосовує калькування [27, с. 458]. Тобто, суть калькування полягає в передачі реалій за допомогою заміни її складових частин її прямим лексичними відповідниками у мові перекладу.

Зазвичай калькування передає не стільки значення слів-реалій, як особливості авторсько-індивідуальних висловів, у тому числі okazіональних слів. Наприклад:

- «*Bundeskanzler*» – канцлер: «Höflich ist er ja, der neue *Bundeskanzler*.» – «Новий *федеральний канцлер* ввічливий»[17]
- «*die Minister*» – міністр: «So gerät die ganze Fragestunde mitunter etwas fade: Auf der Regierungsbank beginnen *die Minister* bald, sich leise zu unterhalten» – «Тому весь час для запитань іноді стає трохи м'яким: на лаві урядових *міністрів* незабаром починають тихо розмовляти»[17]
- «*Abgeordnete*» – «євродепутат»: «Viele *Abgeordnete* im Plenum studieren ihre Handys oder Tablets» – «Багато *євродепутатів* на пленарному засіданні вивчають свої мобільні телефони або планшети»[17]
- «*Präsidenten*» – «президент»: «Die offenbar geplante Ernennung eines Vertrauten des türkischen *Präsidenten* Recep Tayyip Erdoğan zum Handelsattaché im Generalkonsulat in Frankfurt am Main sorgt für Empörung» – «Очевидно, сплановане призначення довіреної особи *президента* Туреччини Реджепа Тайіпа Ердогана торговим аташе в Генеральному консульстві у Франкфурті-на-Майні викликає обурення»[18]
- «*des Ex-Vizestabschefs*» – «екс-заступника глави апарату»: «Die Türkische Gemeinde in Deutschland (TGD) forderte die sofortige Absetzung *des Ex-Vizestabschefs* Yusuf Yerkel von dieser Funktion.» – «Турецька громада в Німеччині (TGD) вимагала негайного звільнення з цієї посади *екс-заступника глави апарату* Юсуфа Еркеля»[18]
- «*Handelsattaché*» – «комерційний аташе»: «Mehrere Medien hatten über Yerkels Berufung zum *Handelsattaché* berichtet» – «Кілька ЗМІ повідомили про призначення Єркель *комерційним аташе*»[18]

- «*der Premier wohl*» – «прем'єр-міністр»: «Seine Entschuldigung beruhigt kaum und doch wird sich *der Premier wohl* vorerst im Amt halten» – «Його вибачення навряд чи є заспокійливим, і все ж *прем'єр-міністр*, ймовірно, залишиться на посаді поки що»[19]
- «*der Abgeordnete*» – «депутат»: «Es war die Zeit, in der nicht einmal Familienmitglieder besucht werden durften, die in Krankenhäusern oder Altenheimen verstarben, wie *der Abgeordnete* der nordirischen Partei DUP, Jim Shannon, am Dienstag mit tränenerstickter Stimme im Parlament erzählte» – «Це був час, коли навіть членів сімей, які померли в лікарнях або будинках престарілих, не можна було відвідати, як сказав *депутат* від партії Північної Ірландії Джим Шеннон у вівторок у парламенті, захлинувшись від сліз»[19]
- «*der Generalbundesanwalt*» – «федеральний прокурор»: «Weil der bislang wegen eines Vetos Russlands und Chinas nicht tätig geworden war und erwartbar auch die syrische Justiz nicht handelte, konnte *der Generalbundesanwalt* gegen Anwar R. Anklage erheben» – «Оскільки він ще не діяв через вето з боку Росії та Китаю, а також, як і очікувалося, сирійська судова влада також не діяла, *Федеральний прокурор* зміг висунути звинувачення проти Анвара Р»
- «*die Diktatoren*» – «диктатор»: «Es hat auch ein verheerendes Zeichen für *die Diktatoren* in anderen Ländern gesetzt: Kriegsverbrechen und Verbrechen gegen die Menschlichkeit lohnen sich wieder» – «Він також подав руйнівний (епітет) сигнал *диктаторам* інших країн: військові злочини та злочини проти людяності – це вигідно»»

У наступному прикладі «Bundespräsident Frank-Walter Steinmeier hat den Kirchen und Religionsgemeinschaften für ihre seelsorgerische Arbeit und die Bereitschaft zu Einschränkungen in der Corona-Krise gedankt» «Федеральний президент Франк-Вальтер Штайнмаєр подякував церквам і релігійним

громадам за їх пастирську діяльність і готовність прийняти обмеження в умовах кризи коронавірусу.»

Ця політична реалія, «der Bundespräsident», відтворюється за допомогою калькування. Цей спосіб застосовується тому що існують українські відповідники для передачі цієї реалії.

За таким самим принципом перекладається реалія «Bundesrat»: «Der Bundesrat soll darüber am 3. April abstimmen – erst mit Zustimmung der Länderkammer kann die Verordnung in Kraft treten» – «Федеральна Рада повинна проголосувати з цього питання 3 квітня - постанова може вступити в силу лише за погодженням із регіональної палати.» Засоби масової інформації завжди відображають основні тенденції розвитку ономастичного простору мови та його сучасний стан.

Потрібно також зазначити і про описовий переклад, адже у німецькій мові є такі реалії, які мають своє специфічне значення. Наприклад, слово «Ordnungsamt» – відомство, що займається пропискою, справами іноземців, справами іноземців, дозволом на проживання. У статтях сайту «Die Zeit» можна побачити наступні приклади, коли дане слово змінює своє значення: «Bußgelder sind Aufgabe von Polizei und *Ordnungsamt*», begründete das die saarländische Verkehrsministerin Anke Rehlinger (SPD)» – ««Штрафи – це завдання поліції та охорони громадського порядку», – сказала міністр транспорту Саар Анке Релінгер (SPD)».

Слово «Zulassungsstelle» – відомство для постановки машини на облік; відповідає одній з функцій ДАІ (в українській мові це МРЕВ – міжрайонний реєстраційно-екзаменаційний відділ):

– «Was ich an Wartezeiten und Durcheinander bei den Kfz-*Zulassungsstellen* erlebe! Nicht umsonst heißen die in meiner Branche «Vorhof der Hölle»» – «Що я відчуваю з точки зору часу очікування та плутанини в службах реєстрації транспортних засобів! Недарма в моїй роботі вони називаються «Пекельний двор»[74].

- «18 März führen meine Frau und ich zu einer Art Corona-Drive-in in der ehemaligen und umfunktionierten *Kfz-Zulassungsstelle* im Norden Nürnbergs, wo wir leben» – «18 березня ми з дружиною поїхали до свого роду коронного заїзду в колишній і переобладнаний *офіс реєстрації транспортних засобів* на півночі Нюрнберга, де ми живемо»[75]

Лексема «Gesundheitsamt» – головне федеральне відомство, що займається питаннями захисту конституційних прав громадян, паспортним режимом, дозволом на проживання і на роботу, реєстрацією легкових автомобілів, охороною здоров'я та іншими комунальними питаннями»:

- «Das Robert Koch-Institut (RKI) hat unter Berufung auf Daten der *Gesundheitsämter* innerhalb von 24 Stunden 85.440 Neuinfektionen registriert – nach 135.461 am Vortag und 52.504 am Sonntag vergangener Woche» – «Інститут Роберта Коха (RKI) з посиланням на дані органів охорони здоров'я зареєстрував 85 440 нових випадків зараження протягом 24 годин - після 135 461 напередодні та 52 504 у неділю минулого тижня»[74]
- «Am 26. März, ich fühlte mich schon wieder fast gesund, bat mich das *Gesundheitsamt* dringend um einen Rückruf» – «26 березня, коли я знову почувалася майже добре, у *відділі охорони здоров'я* терміново попросили передзвонити»
- «Es gibt aber Befürchtungen, dass sehr hohe Fallzahlen und massenhafter Personalausfall dennoch zu Belastungen des *Gesundheitssystems* und wichtiger Versorgungsbereiche führen könnten» – «Проте є побоювання, що дуже велика кількість випадків захворювання та величезна нестача персоналу, тим не менш, можуть призвести до навантаження на *систему охорони здоров'я* та важливі сфери допомоги»
- «Bereits am Samstag sprechen die *Gesundheitsminister* über das weitere Vorgehen. Dabei geht es unter anderem darum, wie in Zukunft getestet

wird. Angesichts der rasant steigenden Infektionszahlen schlägt Lauterbach vor, dass in vielen Fällen künftig auf einen positiven Schnelltest kein PCR-Test mehr folgt» – «Про те, як діяти, міністри охорони здоров'я вже говорять у суботу. Серед іншого, йдеться про те, як у майбутньому проводитимуться тестування. З огляду на швидко зростаючу кількість інфекцій, Лаутербах припускає, що в багатьох випадках у майбутньому позитивний швидкий тест більше не супроводжуватиметься ПЛР-тестом»[75]

- «Die Systeme sind weitgehend unabhängig von Teststrategien, dem Testverhalten in der Bevölkerung und im Gesundheitswesen und der Verfügbarkeit von Tests", heißt es im Bericht über die Quellen» – «Системи в значній мірі не залежать від стратегій тестування, поведінки при тестуванні населення та охорони здоров'я та доступності тестів», – йдеться у звіті джерела»
- «Testkapazitäten und *Gesundheitsämter* sind vielerorts am Limit. Das RKI rechnet damit, dass der maximale Ausschlag der Omikron-Welle in Deutschland durch Meldedaten voraussichtlich nicht genau bemessen werden kann» – «У багатьох місцях можливості тестування та органи охорони здоров'я на межі. RKI очікує, що максимальне відхилення хвилі омیکрону в Німеччині, ймовірно, не можна буде точно виміряти за допомогою звітних даних»[]

Висновки до 3 розділу

Отже, переклад суспільно-політичних реалій становлять важливу лакуну для перекладача. Переклад реалій вимагає від перекладача не просто володіння перекладацькою технікою, а й справжнього перекладацького мистецтва.

Інформація, яку несе в собі мовна реалія у кожному конкретному випадку, визначає спосіб відтворення її семантико-стилістичних функцій.

Неодмінною та найголовнішою умовою коректного відтворення реалій є глибоке знання мови. В перекладі творів про події і звичаї далекі від наших, перекладач змушений використовувати всю свою уяву, всі ресурси рідної мови, щоб уявити яким був би опис рідною мовою тих чи інших явищ, якщо б вони існували в житті його народу.

Для максимально точного перекладу перекладач може використовувати такі види перекладу, як транскрипція та траслітерація, калькування та напівкалькування.

ВИСНОВКИ

Особливості перекладу суспільно-політичних реалій з німецької українською мовою на матеріалі статей «Die Zeit» можна зробити висновки, що своєрідним напрямом публіцистичного тексту можуть служити певні мовні кліше, до яких можна віднести різні види фразем, прислів'я, приказки.

Виконуючи в мові експресивну й інформаційну функції лексичні та фразеологічні одиниці насичують мову новим змістом, ніби пожвавлюють переклад, а використання порівняння і метафор зумовлюються прагматичною настановою публіцистичного стилю.

Сучасна мова є наразі складною системою, що розвивається. Як зазначають дослідники мовного питання сучасна мова перебуває в постійному русі, розвиваючись та удосконалюючись. Крім того, політичну мову можна вважати продуктом політичної комунікації, адже вона фактично формується під час введення діалогів та спілкування між політичними представниками та громадянами.

В зв'язку із вище наведеними прикладами, така мова може бути віддзеркаленням політичної реальності котра видозмінюється у сучасних політичних реаліях. А найбільший вплив на мову мають засоби масової інформації, а особливо мережа Інтернет, де люди можуть обмінюватись думками, висловлювати свою позицію та просто отримувати будь-яку інформацію.

Напротязі останніх двох десятиліть значна увага приділена дослідженню національних особливостей мовної свідомості комунікантів, що представляються різними лінгвокультурними спільнотами. Адже мова є важливою складовою людського спілкування та еволюції. І відповідно є важливом елементом культурного розвитку народів носіїв мови.

Переклад мовних реалій як в художніх так і в публіцистичних текстах є цікавою та водночас в край важкою та відповідальною працею, оскільки недостатнє знання історії народу, його культури, звичаїв, суспільного ладу, особливостей політичного життя може призвести до неадекватного перекладу, що просто або не буде сприйматись реципієнтом, або буде сприйматись, але не належним чином.

Реалії – це слова, які найбільш яскраво відображають своєрідність культури народу – носія. Особливості культури можуть бути невідомі певному перекладачу з іншої країни, але саме в цьому вся відповідальність за «зрозумілий» людині переклад лягає на нього.

Збереження національної своєрідності мови оригіналу в перекладі є завданням досить складним, у процесі перекладу відбувається не тільки зіставлення різних мовних систем, а й зіткнення різних культур. Саме тому проблема перекладу реалій стала об'єктом численних наукових досліджень в лінгвістиці.

Класифікація реалій представлена в роботах таких вчених, як А. Супрун, Б. Репін, А. Реформатський, В. Уваров, В. Крупнов, В. Виноградов, С. Влахов та С. Флорін.

Відповідно до класифікацій, реалії поділяються на лексику, що позначає побутові реалії – житло, майно, одяг, їжа, напої, види праці та заняття, грошові знаки, одиниці міри, музичні інструменти, народні танці та пісні, виконавці, народні свята, ігри, звернення; лексику, що позначає етнографічні і міфологічні реалії – етнічні і соціальні спільноти та їх представники, божества, казкові істоти, легендарні місця; лексику, що відображає реалії світу природи – назви тварин та рослин, ландшафт та пейзаж; лексику, яка містить в собі реалії державно-адміністративного устрою і суспільного життя (актуальні і історичні) – адміністративні одиниці і державні інститути, громадські організації, партії та їх учасники, промислові та аграрні підприємства, торговельні заклади, основні військові і поліцейські підрозділи і чини, цивільні посади та професії, титули і звання; лексику, яка позначає ономастичні реалії – антропоніми, топоніми,

імена літературних героїв, назви компаній, музеїв, театрів, ресторанів, магазинів, пляжів, аеропортів тощо; лексику, що відображає асоціативні реалії – вегетативні символи, анімалістичні, символіка кольору, фольклорні, історичні та літературнокнижкові алюзії [3, с. 15-22]. У них містяться натяки на спосіб життя, поведінку, риси характеру, історичних, фольклорних і літературних героїв, на історичні події, на міфи, перекази тощо.

Суспільно-політичні реалії найчастіше немає точних еквівалентів за іншими мовами. Тому доводиться вдаватися до різних перекладацьких трансформацій для досягнення еквівалентності, незважаючи на розбіжності у формальних та семантичних системах обох мов.

Щоб правильно перекласти реалії, необхідно враховувати такі фактори: тип тексту, значення реалії в тексті, тип реалії та її системну роль у культурі вихідної мови, ступінь сприйняття незвичних слів-колокацій та «екзотичних» виразів у мові перекладу.

До таких реалій зазвичай відносяться тематичний (побутові, етнографічні та міфологічні реалії, реалії природного світу, державного ладу і суспільного життя, ономастичні та асоціативні), історико-семантичний (історичні та власне реалії), структурний (реалії-одночлени, реалії-полічлени номінативного характеру, реалії-фразеологізми), предметний (географічні, етнографічні, суспільно-політичні та військові реалії), місцевий (залежно від національної та мовної належності), часовий (сучасні та історичні) та перекладацький.

Суспільно-політичні реалії є одним із видів реалій та зазвичай є поширеним у публіцистичних текстах. Для перекладу суспільно-політичних реалій використовуються такі поширені засоби, як транслітерація та транскрипція, уподібнення, калькування та описовий переклад.

Вплив ЗМІ на політичну комунікацію в наші дні важко переоцінити, оскільки політичні діячі безпосередньо практично не спілкуються з населенням, і тому медіа-дискурс є своєрідним посередником між ними. Автори текстів ЗМІ впливають на формування громадської думки, оскільки саме від них населення отримує інформацію про політичну ситуацію та політиків.

Таким чином, засоби масової комунікації стають практично єдиним засобом комунікації представників політичної еліти та мас.

Дискурс мас-медіа визнаний основним каналом здійснення політичної комунікації, у зв'язку з чим правомірно говорити про тенденцію до зрощування політичного спілкування з дискурсом мас-медіа

Вибір лексико-стилістичних засобів у політичному дискурсі ЗМІ обумовлений необхідністю надання мовного впливу з метою створення образу політичного діяча, характеристики політичної боротьби, оцінки подій, що відбуваються в політичному світі.

Автори текстів ЗМІ, використовуючи ті чи інші лексико-стилістичні засоби, можуть апелювати до фонових знань своєї аудиторії, формуючи нові асоціативні зв'язки на підставі існуючих; так подавати інформацію, щоб керувати силою на читача, послаблюючи чи посилюючи його.

До способів перекладу реалій можна віднести такі як транскрипція та транслітерація; гіперонімічний переклад; уподібнення; перифрастичний (описовий, дескриптивний, експлікативний) переклад; калькування.

Транскрипція та транслітерація є тими поширеними прийомами, котрі зазвичай досить часто трапляються у суспільно-політичній літературі та публіцистиці як перекладної, і оригінальної. Основними принципами транскрипції є обов'язкова однозначна відповідність знака і звука, а саме: кожен звук повинен мати окремий знак; знаки повинні бути однозначними, тобто позначати тільки даний звук; кожен звук повинен мати тільки одне позначення.

Потрібно також зазначити, що використовуючи суспільно-політичні реалії у текстах статей автори створюють образний ряд, який може нести і негативний посил. На приклад, «Terrorexperten *diagnostizieren*, es handele sich um «Selbstradikalisierung», um «homegrown terrorism» – «Спеціалісти в галузі тероризму ставлять діагноз «саморадикалізація», «доморощений тероризм».

Суспільно-політичний переклад виконує дві функції: ознайомлювальну та стимулюючу. Ціль ознайомлювальної функції полягає в тому, щоб конкретно і

об'єктивно проінформувати читача про актуальні проблеми. Стимулююча функція виявляється в тому, що суспільно-політичний текст надає певний вплив на читача з метою формування певного ставлення до суспільно-політичної статті, погляду на подію, що описується, позитивної або негативної оцінки дійсності.

Переклад вважається адекватним, якщо він передає зміст суспільно-політичного тексту і забезпечує такий самий вплив на Реципієнта, як у оригіналі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М. Особливості перекладу термінів українською мовою. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/318.pdf>
2. Аитов В. Ф., Рахманова И. Ю. Национально-маркированные единицы, отражающие общественно-политический строй США. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2021. Том 14. Выпуск 3. С. 743-748.
3. Алефиренко Н. Ф. Проблемы когнитивно-семиологического исследования языка. *Слово-сознание-культура: сб. научных трудов /сост. Л.Г. Золотых. М.: Флинта: Наука, 2006. С. 31-41.*
4. Баланик І. Д., Бялик В. Д. Труднощі та способи перекладу суспільно-політичних реалій. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. №2. С. 11-15.
5. Бевз Н. В. Переклад як культурний феномен: герменевтико-комунікативний аспект : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Н. В. Бевз; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Х., 2010. 20 с.
6. Беглова Е. И. Стилистические средства создания экспрессии текстасовременной газеты. *Стилистика сегодня и завтра. Материалы IV-оймеждународной научной конф. (г. Москва, 28–30 апреля 2016 г.) / отв.ред. С.Ф. Барышева. М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, 2016. С. 66-67.*
7. Беглова Е.И. Фразеологизмы и поговорки как средство оценки и акцентуации смысла в современных печатных СМИ. *Языковая политика и вопросы гуманитарного образования. Материалы II-оймеждународной научно-практ. конф. (г. Пенза, 26–28 октября 2017 г.) /под ред. Г.И. Канакиной, И.Г. Родионовой. Пенза: Пензенский гос. университет, 2017. С. 257-261.*
8. Бессарабова Н.Д. Журналистика и слово. М.: Факультет журналистики МГУ, 2015. 261 с.

9. Бессарабова Н.Д. *Политические метафоры в СМИ. Язык СМИ и политика* / Под ред. Г.Я. Солганика. М.: Издательство Московского университета; Факультет журналистики МГУ имени М.В. Ломоносова, 2012. С 407-422.
10. Белих О. М. Практика перекладу з німецької мови: методичні рекомендації. Луцьк : П.П. Іванюк, 2014. 95 с.
11. Білецька О. О. Мовні реалії як вербальне вираження специфічних рис національних культур. *Питання культурології*. 2014. Вип.30. С. 20–27.
12. Білозерська Л. П. *Термінологія та переклад* : навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Л. П. Білозерська, Н. В. Возненко, С. В. Радецька. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 232 с.
13. Брокгауз Ф.А., Ефрон И.А. *Энциклопедический словарь. Современная версия*. М.: Эксмо, 2006. 672 с.
14. Бурукина О. А. Коннотативность как универсальное свойство языка и дискурса. *Вестник. Серия: Гуманитарные и социальные науки*. 2011. № 3. С. 154-158.
15. Велика Українська Енциклопедія. – URL : <https://vue.gov.ua>
16. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
17. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереводимое в переводе. Москва : Международные отношения, 1980. 352 с.
18. Вторник А. О «стратегии перевода». *Вестник МГЛУ*. 2008. Вып. 536.: Сопоставительная лингвистика и вопросы перевода. 17 с.
19. Герцовська Н. О. Реалія як лінгвістичне явище. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2014. Вип.12. С. 36-42
20. Гнатюк Н. Г. Ономастичні реалії в міжкультурному аспекті перекладу англомовних текстів. *Проблеми семантики слова, речення та тексту. Збірник наукових праць* / Відп. ред. Н. М. Корбозерова. Київ, 2003. Вип. 9. С. 68-74.

21. Гончар О.С. Публіцистичний дискурс та його функції / О.С. Гончар. – URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/novi>.
22. Грицай І. С. Мовні особливості сучасних засобів масової інформації. – URL : http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/01_%20Hrytsai_movni_osoblyvosti.pdf.
23. Гуренко Н. В. Специфіка перекладу суспільно-політичних реалій. *Вісник СумДУ. Серія Філологія*. Суми : Вид. СумДУ, 2007. №1. Том 2. С. 91–95.
24. Демьянков В.З. Интерпретация политического дискурса в СМИ // Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования: Учебное пособие / Отв. ред. М.Н. Володина. М.: Изд-во Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова, 2003. С.116-133.
25. Демьянков В.З. *Исследование текста и дискурса СМИ методами контрастивной политологической лингвистики* // Язык СМИ и политика / Под ред. Г. Я. Солганика. М. : Издательство Московского университета; Факультет журналистики МГУ имени М.В. Ломоносова, 2012. 952 с. С. 77-120.
26. Доржиева Д.Ц. Специфика газетных текстов с позиций функциональной и коммуникативно-прагматической стилистик (на материале аналитических статей немецких качественных газет *Frankfurter Allgemeine Zeitung, Süddeutsche Zeitung, Frankfurter Rundschau*): дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 Доржиева Долгорма Цырендашиевна. М., 2018. 220 с.
27. Дроняева Т.С. Информационный подстиль. *Язык СМИ как объект междисциплинарного исследования*. М. 2003, 291 с.
28. Дускаева Л. Р. Принципы типологии газетных речевых жанров. Язык современной публицистики: Сб. статей / [Сост. Г. Я. Солганик]. – [2-е изд., испр.]. М. : Флинта; Наука, 2007. С. 115-143.

29. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) / Р.П. Зорівчак. – Львів : Вид-во при ЛНУ, 1989. – 214 с.
30. Іванова Х. Реалії та особливості їх перекладу [Електронний ресурс] / Х. Іванова – Режим доступу до ресурсу: <http://www.chnu.edu.ua/res/chnu.edu.ua/BinderInyaz.pdf>.
31. Казакова Т.А. Практические основы перевода. СПб.: Союз, 2012. 319 с.
32. Кирда А. Г., Письменна О. О. Формування компетентності в перекладі на матеріалі сучасних суспільно-політичних реалій. *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. Вип. 49. С. 252–260.
33. Кияк Т., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу (німецька мова) / Т. Кияк, А. М. Науменко, О. Д. Огуй. Вінниця, 2006. С. 9–20.
34. Ковтун Н. Лексика на позначення суспільно-політичних реалій німецької та української мов. *Наукові записки. Серія: філологічні науки*. 2009. № 81(3). С.294-296.
35. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования. *Научные ведомости БелГУ. Серия: Гуманитарные науки*. 2010. №12 (83). С. 24-29.
36. Колесник А.О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. Вип. 1. С. 719-727.
37. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. М.: ЭТС, 2009. 188 с.
38. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / І. В. Корунець. Вінниця: Нова книга, 2008. 512 с.
39. Кочерган М. П. *Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів*. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. 368 с.

40. Куценко В. Стратегії перекладу суспільно-політичних текстів. *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2017. №12.
41. Лобанова О. В. Особливості перекладу національно-специфічних реалій в німецькій мові. *XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція «ADVANCED TECHNOLOGIES OF SCIENCE AND EDUCATION»*
42. Лощенова І. Ф., Нікішина В. В. Перекладацькі проблеми відтворення англійських лінгвореалій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип.45. С. 275–277.
43. Любчук Н. В. Відтворення іншомовних назв відомств, партій, організацій німецькою й українською мовами / Н. В. Любчук. 2015. №27. С. 261.
44. Медведюк І. О. Відтворення національно-специфічних реалій німецької мови в українських перекладах. – Рукопис. Робота на здобуття кваліфікаційного рівня магістр. Спеціальність 8.020303 мова та література (німецька). Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2012. 24 с.
45. Мороз Т. О. Специфіка перекладу культурно-маркованих одиниць. *Молодий вчений* 2018. № 4.4 (56.4). С. 64–68.
46. Новохачева Н. Ю. Стилистический прием литературной аллюзии в газетно-публицистическом дискурсе конца XX – начала XXI веков : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Н.Ю. Новохачева. Ставрополь, 2005. 31 с.
47. Олейник А. Ю. Статус переводческих приёмов в переводоведении. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия «Лингвистика»*. 2012. № 1. С. 120-125.
48. Подорожна К. Ю. Проблема класифікацій реалій та виокремлення історизмів у ній. – URL : <http://eprints.zu.edu.ua/11796/1/53.pdf>
49. Разумна К. А. Відтворення суспільно-політичних реалій української сучасності в британському публіцистичному дискурсі. *Науковий вісник*

- Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2017 № 26. С. 119-121.*
50. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. М.: «Р.Валент», 2006. 240 с.
51. Савчук Н. М. Національно-культурна складова мотивації слів-реалій у художньому текст. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2016. №23. С. 84–86.*
52. Серета Н. А. Національно-культурна маркованість лексичних одиниць у німецько-українському перекладі [Електронний ресурс] / Н. А. Серета. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.vestnikphilology.mgu.od.ua/archive/v39/part_3/20.pdf
53. Тараненко О. В. Семантика американських оцінних реалій / О.В. Тараненко. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки – РОЗДІЛ III. Етнолінгвістика. Лінгвокультурологія. Міжкультурна комунікація. 7 2010.* [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/nvnu/filolog/2010_7/R3/Taranenko
54. Томахин Г. Д. *Реалии-американизмы*. Пособие по страноведению: Учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. М.: Высш. шк., 1988. 239 с.
55. Томахин Г. Д. США: лингвострановедческий словарь. Литература. Театр. Кино. СМИ. Музыка, танец, балет. Архитектура, живопись, скульптура. М.: Астрель; АСТ, 2001. 272 с.
56. Удовіченко Г. М. Генеза становлення поняття реалія у сучасному перекладознавстві. *Інтелект. Особистість. Цивілізація. 2016. Вип.2. С. 52-64.*
57. Хворова А. А. Культурні реалії як відображення національних особливостей Німеччини та США та їх переклад на українську мову / Хворова А. А. 85 с.
58. Хорошун О.О. Мовна та концептуальна картини світу в дослідженнях сучасної лінгвістичної науки. *Глухівські читання : матеріали*

міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів. Глухів, 2011. С. 241-246.

59. Böhm A. Geschlagen, aber nicht besiegt. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
60. Böhm A. Henker des eigenen Volkes // DIE ZEIT Nr. 7/2017, 9. Februar 2017. S. 1
61. Böhm A. Hölle auf Erden // DIE ZEIT Nr. 52/2016, 15. Dezember 2016. S. 1
62. Böhm A. Hölle auf Erden. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
63. Böhm A. Wir Feiglinge // DIE ZEIT Nr. 20/2016, 4. Mai 2016. S. 1
64. Coen A., Henk M. Im Reich des Löwen // DIE ZEIT Nr. 49/2016, 24. November 2016. S. 15-17/
65. Die Party ist vorbei. – URL: <https://www.zeit.de/politik/ausland/2022-01/boris-johnson-corona-gartenparty-skandal-partygate>
66. Finger E. Vor aller Augen // DIE ZEIT Nr. 9/2015, 26. Februar 2015. S. 1
67. Henk M., Sussebach H. Der Exodus von TelGoran // DIE ZEIT Nr. 52/2015, 23. Dezember 2015. S. 17-19
68. Joffe J. Die Schwäche der Weltenzünder. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
69. Joffe J. Fluch der Ideologie. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
70. Joffe J. Putins Paukenschlag im Krieg um Syrien. – URL : <https://www.zeit.de/politik/ausland/2022-01/nato-russland-rat-militaerbuendnis>
71. Lau J. Fetisch Gewalt. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
72. Saviano R. Waffen, Männer, Geld und Tod. – URL : <https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
73. Schlieben M. Schönen Dank für Ihre Frage // DIE ZEIT Nr. 12/2022, Januar. S. 1

74. Schulz M. Der Fuß. – URL :
<https://www.zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2022-01>
75. Türkische Gemeinde fordert Abberufung von umstrittenem Handelsattaché.
– URL: <https://www.zeit.de/politik/2022-01/tuerkische-gemeinde-deutschland-berufung-erdogan-berater-frankfurter-generalkonsulat>